

עש"ק פר' בא תשע"ז

דעה חכמה לנפשך

פרשת בא תשע"ה
פרשת וארא תשע"ז

נשמתין חרתין
פר' וארא תשע"ז

ענייני הלכה

חיי מוהר"ן

שיחות קודש
מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א

יוצא לאור ע"י מכון
"יום החכמה"

שע"י ישיבת "תורת חכם" ללימוד הנגלה והנסתר
רח' אחלי יוסף 18, ירושלים עיר"ק תובכ"א

©

כל הזכויות שמורות

הוצאת "מכון ים החכמה"

שע"י ישיבת "תורת חכם" ללימוד הנגלה והנסתר
ירושלים עיה"ק תובב"א

ת.ד. 5245 ירושלים

טלפקס: 02-5389584 נייד: 053-3153884

דוא"ל: E-Mail: tc7@neto.bezeqint.net

דא"ח רעוא דרעוין פרשת בא תשע"ה

**ויאמר משה כה אמר ה' פוזצת הלילה אני יוצא בתוך מצרים: ומת כל
בכור בארץ מצרים מבכור פרעה הישב על כסאו עד בכור השפחה אשר
אחז הרזים וכל בכור בהמה: (שמות י"א, ד'-ה')**

כי נעבאה זו של בחי' חצות שמרמוז על קץ
האחרון היא רחוק מאד ואי אפשר לעמוד על זה
על כן אמר בלשון 'כה'.

והנה ענין חצות הוא דבר עמוק, ובודאי אינו
כפשוטו, אלא שהוא עבודה כללית
הנקראת בחי' עבודת חצות, אמנם עיקר זמנה הוא
בחצות הלילה, אך בודאי שייך בחי' עבודת חצות
בכל זמן, וצריך לקבל הדעת של עבודת חצות,
שהוא עבודה השייכת לכל יהודי בכל עת ובכל זמן,
ובזכות עבודת חצות יזכו לצאת מגלות האחרון,
שהוא כמו בחי' גאולת מצרים שהיתה בסוד חצות.

**מכת בכורות כנגד הכתר והיה בחצות לילה
שהוא זמן העבודה בבחינת הכתר של המלכות
היורדת אז לבי"ע**

והנה ג' מכות אחרונות שהם ארבה חושך ומכת
בכורות הם כנגד ג' ראשונות, דארבה הוא
בחי' בינה שהוא מלשון רבוי דבחי' הבינה, וחושך
הוא בחי' חכמה, ובכורות הוא בחי' כתר בסוד בני
בכורי ישראל, והנה מכת בכורות היה בחצות כי
ענין חצות שייך לבחי' הכתר, דהנה בכל לילה
בעת חצות יורד הכתר של המלכות לעולמות
התחתונים דבי"ע, כמבואר בארז"ל דהכתר

עיקר הגאולה האחרונה תהיה בזכות דוד
והצדיקים והכשרים העומדים בחצות לילה
לקונן על החורבן

פירש"י בחצות וכו', ואמרו שאמר משה
'בחצות' דמשמע סמוך לו או לפניו או
לאחריו, ולא אמר 'בחצות' שמוא ימעו אצמגניני
פרעה ויאמרו משה בדאי הוא, אבל הקב"ה יודע
עתי ורגעיו אמר בחצות. והוא בגמ' ברכות (ד'
ע"א) ואיתא שם דדוד הוה ידע נקודת החצות
כמש"א חצות לילה אקום להודות לך וכו', ועי'
מש"כ מוהרנ"ת (לקו"ה חו"מ הל' מתנה הלכה ה' אות
מ"ז) דמשה ידע שעיקר הוא הגאולה האחרונה
שתהיה בזכות דוד והנלוים אליו שהם הצדיקים
וכשרים העומדים בחצות לילה לקונן על חורבן
בית המקדש, ועי"ז תהיה הגאולה בבחי' שישו
אתה מושש כל המתאבלים עליה, כמו שאמרו
רו"ל כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה
בשמחתה, אבל לא יכל לעמוד על הדבר מתי יהיה
הקץ כי הוא סתום מאד, ועל כן גם בגאולה
הראשונה רמז בדבריו שאמר כחצות הלילה אני
יוצא, כי כל הגלויות מכונים בשם מצרים כמו
שאמרו רו"ל ועל כן אמר 'בחצות' כי הקץ האחרון
סתום מאד, רק דוד שהוא בעצמו משיח אמר חצות
לילה אקום וכו', ועל כן אמר משה אז 'כה אמר ה'

א. עי' שעה"כ דרוש ד' מדרושי הלילה דף נ"ד ע"ב, וע"ע דרוש ה' דתפלין דף ט' ע"ד, ועי' היטב ים החכמה תשס"ח במאמר

דידה, והנה עפי"ם התכללות והתקשרות העולמות שכתב הרש"ש ז"ל, הרי מלכות דכתר היא בחי' כתר דמלכות, והרי דבחי' זו שייכת גם לבחי' מלכות דמלכות בסוד הכתר דמלכות דמלכות, ועי' בע"ה שער מיעוט הירח פ"א ואכמ"ל.

והנה מדרגה זו של מלכות דמלכות הוא בחי' חיצוניות המלכות שהוא סוד ירושלים כי ירושלים הוא סוד עטה"י דנוק' (שהוא המלכות דנוק') ובית המקדש ה"ם היסוד דנוק' סוד ציון, ובחי' אות ד' היורדת לבי"ע הוא סוד בחי' ירושלים בחי' עטה"י דנוק', והאות ו' נשאר באצילות, והוא נחפך לזכר ויורד להודווג עם הנק' למטה בבי"ע, והוא סוד היחוד הנרמז בברכת השכיבנו אבינו לשלום, שהוא תפלה על היחוד דחצות שיהיה בבחי' ירידת היסוד לבריאה (עי' שעה"כ דף נ"ב ע"ג ובשמן ששון שם, ועי' ים החכמה תשע"ד דף תתל"ט), כי באצילות נעשה אז יחוד יעקב ולאח בכל קומת הז"א, ובעת הזאת נעשה למטה בבי"ע יחוד עם רחל על ידי אות ו' דידה שיוורד לאות ד' דידה, והוא עצמו סוד היחוד דחיק הנעשה לרחל בחצות הלילה, שהוא יחוד דכלי, והוא סוד היחוד דקר"ש שעה"מ, ובשעה שיורדת לבי"ע מקבלת באותה שעה סוד הכלי, והוא סוד החרב היורד למטה להרוג את כל המזיקים, והוא התיקון לכל העוונות, כמו שביאר האריז"ל (עי' שעה"כ דרוש ו' מדרושי הלילה) בסוד חרב"ו שעולה רי"ו שהוא האור של היחוד דכלי שמקבל רחל בחצות הלילה.

דנוק' יורד בחצות להיכל קה"ק דבריאה, ובאמת יורדת המלכות לכל בי"ע בסוד ג' כלים דידה, דהכלים הפנימיים יורדים לבריאה והכלים האמצעיים יורדים ליצירה והכלים החיצוניים יורדים לעשיה כדאיתא בע"ה (שער השמות פ"א ובכ"מ).

רחל היורדת בחצות לילה הוא בחי' חיצוניות המלכות שה"ם ירושלים והיסוד דידה יורד לבי"ע להתיחד עמה בסוד היחוד דכלי הנעשה בחצות

והנה איתא באר"י הק' (פע"ה שער ר"ח פ"ג דף ק"ז ע"ב וע"ג) דהבחי' היורדת בלילה לבי"ע הוא סוד אות ד' של המלכות, דהמלכות היא סוד אות ה' ונחלק אות ה' לאותיות ד' ו', ואות ה' נשאר באצילות שה"ם היסוד דהמלכות, ואות ד' יורדת לבי"ע שה"ם המלכות דהמלכות, וכמו שהאריך בזה הגה"ק מקמארנא בכו"כ מקומות², ומבואר בדבריו שם דבחי' המלכות היורדת לבי"ע שהיא אות ד' הנ"ל הוא בחי' עטה"י דהמלכות שהוא בחי' המלכות דמלכות כנ"ל, ואף בדברי האר"י הנ"ל בדרושי הלילה מבואר דהבחי' היורדת לבי"ע הוא הכתר של המלכות, י"ל עפ"י מה שמבואר במפרשים שם דבאמת אין כל הכתר של המלכות יורדת לבי"ע אלא בחי' המלכות של הכתר דידה, שהיא נקודת שרשה העצמי שהיה לה בעת עולם התהו, כי בעולם התהו יצאו רק מלכיות כידוע ונקודת המלכות יצאה אז בבחי' מלכות דכתר

עקב ענוה יראת ה' שמבואר שם כל סדר הלילה בפרטות עם כל המקורות ואכמ"ל.

ב. עי' זוהר חי בפרשה זו דף מ"ג ע"א ודף מ"ד ע"ד באורך, וע"ע כתם אופיר על מגלת אסתר ריש פ"ג ואילך.

ג. ודעת השמן ששון שרחל עולה לפי שעה לאצילות לחיק או"א ומקבלת שם הכלי וחוזרת לרדת לבי"ע, ויש מפרשים שבאמת נעשה היחוד עצמו בבי"ע וכמשמעות הגה"ק מקמארנא, ויש לעיין בזה בדברי התו"ח ונתבאר במקו"א (עי' ים החכמה תשע"ג דף תרע"ד – תרע"ו, ובים החכמה תשע"ד דף תתל"ט). ועכ"פ סוד היחוד הנעשה על ידי שיוורד אות ו' שהוא היסוד דנוק' ומתיחד עם אות ד' שהוא המלכות דנוק' שירדה לבי"ע, הוא עצמו בחי' סוד היחוד דכלי הנעשה בחצות לילה, ואכמ"ל.

לעולם מלכות שרשה בכתר בסוד כתר מלכות
בראשה, דהמלכות עולה עד הכתר ושרשה בכתר
כידוע.

**סוד הרי"ו שהוא הכלי שמקבלת המלכות
בחצות נמשך ממז"ס דא"א והוא בחינת
שחרות בסוד העבודה במסירות נפש אך צריך
לעשותו לבחינת 'שחורה אני ונאוו'**

והנה העבודה של חצות שייך לבחי' היצונית
המלכות שהוא בחי' עטה"י שה"ס המלכות
דמלכות, ושרשה בבחי' א"א שבכתר דהוא
היצונית הכתר, והוא העבודה של בחי' אין' שהוא
הביטול הגמור במסירות נפש בסוד האין דא"א. כי
שורש המלכות לעולם בכתר עליון בסוד כתר
מלכות, כמבואר בכוונת 'אל עליון' (שעה"כ דף ל"ד
ע"א)^ד, ופנימיות המלכות שרשה בעתיק שהוא
בחי' ה'אני' של המלכות השרשי, והיצונית
המלכות שרשה בא"א שהוא בחי' ה'אין' של
המלכות.

והנה המלכות היורדת לבריאה בחצות והוא
שייך לבחי' המל' דעטה"י, והנה היצונית
המל' שהוא בחי' ירושלים והוא בחי' עטה"י, וסוד
ירושלים הוא יר"ו של"ס שהוא סוד הכלי הנעשה
להמלכות ביחוד דחצות, בסוד הרי"ו שהם ג' שמות
ע"ב העולים רי"ו שהוא בחי' הכלי הנמשך בחצות
הלילה להמלכות, ושרשו נמשך ממוחא סתימאה
דא"א (ע"י שער ט"ל פרק י'), והוא בחי' שחרות
בסוד 'שחורה אני' שהוא העבודה בבחי' מסירות
נפש בסוד המדרגה של א"א שהוא ביטול במסירות

**תכלית העבודה הוא לחזור לאמונה פשוטה של
שורש המלכות הגנוזה ברדל"א ובזה תלוי
הגאולה והוא סוד הד' כוסות דליל פסח**

והענין הוא, דהנה קודם החטא היתה המלכות
גנוזה ברדל"א בשורש כל השרשים,
ועיקר עבדות ה' היתה אמונה, ומבאר מוהרנ"ת
דעיקר העבודה של משיח צדקנו הוא להחזיר
העבודה של האמונה, ולדעת שעיקר התכלית הוא
להגיע לאמונה, כי כל הגלות הוא שאין יודעים
תכלית העבודה שהוא האמונה, והוא סוד קדושת
ארץ ישראל שהוא בחי' האמונה, וכאשר האדם
לומד תורה הוא מתדבק באמונה, והתורה הק'
מחזירה אותו לאלקות, ואז כל מה שעושה נכנס
לקדושה, ועיקר התכלית הוא להגיע לסוד המלכות
הגנוזה ברדל"א שהוא סוד האמונה.

ויזה ענין הד' כוסות כליל פסח שהוא בחי' שכרות,
בחי' יין המעלה את האדם לעולם הרדל"א
שהוא האמונה פשוטה בסוד המלכות הגנוזה
ברדל"א, וכמו בפורים שעל ידי השכרות עולים
לעדי לא ידע שהוא הרדל"א, וכליל פסח שותים ד'
כוסות בסוד הד' מוחין, בסוד חו"ב חו"ג שבכתר
שהם סוד היין בשורש שהוא העולם של עדי לא
ידע, אשר שרש יין זה הוא באמת למעלה ברדל"א,
אלא שבפורים עולים בפועל ממש עד מקום עדי לא
ידע, והוא בסוד פנימיות המלכות, אך היצונית
המלכות הוא בחי' א"א, משא"כ פנימיות המלכות
הוא בחי' עתיק בחי' האני שבכתר שהוא האני
אמיתי של הבורא ית"ש, אך שורש היצונית של
המלכות הוא בחי' א"א בסוד כתר מלכות, כי

ד. וז"ל שעה"כ שם ובזה תבין סוד גדול למה המלכות היא בסוד הכתר בסוד אני ואין ובסוד אני ראשון ואני אחרון, ובסוד
שגם המלכות נקראת ראשית וכיוצא באלו הכנויים, והענין יובן עם מש"כ כי הנה הוצרך הכתר דאצילות עצמו הנקרא א"א
להתגלות פעם אחרת כדי להאציל את המלכות נוק' דז"א, וזהו 'אל עליון' הוא א"א גומל מלשון ויגמול שקדים, פירוש מוציא
וממציא ומגדל ומתקן את נצח הוד דז"א ונעשים עתה שניהם חסדים טובים גם הו קונה הכל, ר"ל קונה ומתקן את היסוד דז"א
הנקא כל, והרי עתה נאצלו נה"י בז"א וגם היו הם סוד שלשה מוחין ברישא דנוקבא כמו שהודעתך כי נה"י דדכורא הם חב"ד
דנוק', והרי עתה נשלם פרצוף ז"א ונעשית רישא דנוק', עכ"ל. ועי"ש לעיל מיניה שצריך עתה להמשיך הארה מא"א להשפיע
ולירד למטה להאציל רישא דנוק' בסוד כתר מלכות כנ"ל.

נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, דהיינו שהקב"ה רצה לגלות המלכות בבי"ע.

העבודה במסירות נפש אף בבחינת שחרות הוא תיקון לכל העוונות אך צריך להמשיך הארה מפנימיות המלכות שה"ס הרדל"א ולהתענג בעבודה זו

והנה בעת ירידת המלכות דמלכות בחצות שהוא סוד בחי' אות ד' של המלכות, אז יורד אליה היסוד דהמלכות שהוא בחי' אות ו' וממשיך להמלכות דמלכות סוד שם ב"ן דבחי' היחוד דכלי, ומקבלת סוד הרי"ו בסוד יר"ו של"ם, ואז נעשית 'שחרות' אני ונאוה בנות ירושלים, שמקבלים

נפש, בבחי' אין הגמור, ואמנם אף שהוא עבודה בבחי' שחרות, מ"מ צריך להיות 'שחרות' אני ונאוה, דהיינו שצריך להתענג בעבודה זו של מסירות נפש לבורא כל העולמים, כי כשמתענג על האמונה יש לו הנאה ממסירות נפש לבורא כל העולמים, ועל ידי שאומרים קרשעה"מ בכוונה ממשיכים התענוג מפנימיות הכתר שהוא מהרדל"א, לבחי' חיצוניות הכתר שהוא הא"א שהוא הבחי' של מסירות נפש ושחרות, ואז נעשה 'שחרות' אני ונאוה, כי חיצוניות המל' יורדת לבריאה בסוד הגלות, שהוא בחי' מלכות דמלכות, (והוא עצמו סוד הכתר דמלכות בהתכללות והתקשרות כנ"ל) והוא העבודה בבחי' שחרות שהוא הסוד של

ה. וז"ל זוהר חי הנ"ל (דף מ"ג ע"א): ובשער רחח"פ (פע"ח שער ר"ח הנ"ל דף ק"ז) מבואר עוד בחינה אל ה' תתאה המורה על עשר שהם נחלקין ונתפלגין ונעשין ד"ו לשני אותיות, אות ד' חיצונית עולמות מורה על כ"ב אתון גוף בסוד יו"ו של ד' (פירוש: דכל אות ד' יש לה ציר בקוץ הד' שהוא בחי' אות י' ועוד שני ווי"ן לרוחב ולאורך והרי י' ושני ווי"ן עולין כ"ב בסוד כ"ב אתון דאורייתא, עי' ע"ח שער ל"ה פ"ג דף נ"ב ע"ד) המורה על כללות כ"ב אתון גוף ונפש, וזהו ד' הוא מלכות דמלכות בחינות ירושלים לאה עור בעד עור, ואות ו' שלה הוא יסוד דמלכות, ושם בחינות רוחא שקבלה מרוח זכר, והוא זכר שבנקבה בנימין צדיק התחתון, וכשנחלקה אות ד' מן ו' שלה, אות ו' שלה נשאר באצילות למעלה, ואות ד' שהוא בחינות מלכות דמלכות ירדה למטה בבי"ע ונעשית פרצוף שלם, והוא נשמה דבי"ע, ולזה הוא דלת שהיא עניה ודלה כשירדת למטה, ואז כשיוצאת החוץ אוזיפת אמא לברתא מנהא, וזה הדלת שירדת לבי"ע נקראת אלהים, כי המלכות באצילות אינה נקראת בשם אלהים, רק זאת שירדה למטה בבחינות ד' המורה על דם הרג בכורי מצאים כמו שנבאר.

ובחצות הלילה נעשה עיקר זה התחלקות של ה', כיאות ד' ירדה למטה בבי"ע בתורת נשמה להם" והיא דלה ועניה וצועקת וקוראת קול ברמה נשמע על שנדחית מקומה בגלות, ואז אות ו' שנשאר באצילות, יסוד זכר שבנקבה נעשה זכר גמור ומזדווג שם עמה ונעשית מן ד' אות ה', וזה נקרא זיווג לאה, כי כל אות ד' קשר של תפילין עור הוא בחינות לאה, אבל העיקר הוא מלכות דמלכות חיצונית יסודה ירושלים והבן זה וכו'.

ועיין שם (דף מ"ד ע"ג) בביאור ענין שחרות אני ונאוה, וזה מקצת לשונו: ומאן איהו אות י' דאיהי נקודה חדא בלא רשימו אחרא ובלא חוורא, 'ישת חשך סתר', והוא שורש מלכות 'אין' שעולות עד אין רדל"א, כללות כל האותיות וכל הפרצופים, והאי נקודה שורש הכתר אין, ירתא כולא בתקונהא, וזאת מובחר שורשה, ואז גם בחיצונים לא נתגלה אלא הארה קטנה מלכות דמלכות, וכיון דסלקא בשמא דא ואתקרי י' נקודה חדא, הא אתקשטת בתיקון עילאה, ואמרת על נקודה החיצונה שלה 'שחרות' אני לית לי אתרא לאתכללא אחרנין, דהא בשמא דיו"ד אתקרינא לסלקא לעילא, שחרות אני, אבל 'נאוה' כיון שאני מבטל עצמי לגמרי מבחינות אני, אזי 'נאוה' בתיקונא דלעילא רישא דאין ריש כל דרגין, בהאי אתכלילנא בגווי בביטול גמור אין לסלקא לעילא, ולית לי השתא אתר פשיטו אחרא לאתגליא להיות מלך בתחתונים להשפיע להם אור וחיות, הא אתכסינא ברזא דנקודה חדא לסלקא נקודה לנקודה, ולית לכו רשו למחזי בי כלל לקבל הארה, דהא אנא בטמירי ובגניזו ברזא דחד נקודה דלא אתידע בה סטר במדריגות אין עליון ולית לי פשיטו לאתחזאה כלל, ואיהו סלקא ואתטמרא מנייהו לאשתעשעא לעילא וכו' עיש"ב. עכ"ל.

זוכה לחמידו דאורייתא, וזוכה לתענוג בעבודה, דכאשר לומד תורה עם אמונה כראוי הקב"ה עוזרו שיזכה לבסוף להרגיש התענוג של אלקות ית"ש, וכל זה נכלל בעבודה של חצות, דהמל' שבבי"ע ששרשה בא"א ויורדת למקום החושך, והוא בחי' ירושלים בחי' יר"ו של"ם, מקבלת את הג' ע"ב שהם סוד הרי"ו ועי"כ נמשך התענוג בעבודה, וכל העבודה נעשית בבחי' או תתענג על ה' וזה עיקר הקדושה, ואף שתחילת העבודה הוא קשה בבחי' שחרות ומסירות נפש, מ"מ אח"כ זוכה להתענג על ה' בשעשועים דאורייתא שהוא התענוג האמיתי באלקות, וזוכה לחיות פנימי בתורה הק', כי הקב"ה אינו מזניח שום אדם, וכאשר מסר נפשו זוכה לבסוף להתענג על ה', וזה עיקר העבודה של תיקון חצות, למסור נפש על העבודה ולקבל על עצמו לעבוד את ה' במסירות בכל המצבים אפי' בשחרות, אך שיהיה עם עונג וחיות אלקי באופן שיגלה בזה את הלבנינות של או תתענג על הוי"ה, ואף שלימוד הגמ' ושאר לימודים הוא דבר קשה, אך כאשר ממשיך ומוסר נפשו יום אחר יום בין כאשר הוא בקלות ובין כאשר הוא בקושי, זוכה לבסוף. אך צריך לזה מסירות נפש דאף כאשר אין הולך לו ונסתמים המוחין, מ"מ ימשיך במסירות נפש בלימוד התורה הק'.

התענוג בעבודה של המסירות נפש, כי באמת מה שהקב"ה רוצה מהאדם שימסור נפשו אליו אינו דבר קשה ושחרות, אלא אדרבה הוא החיות הכי גדול לעבוד את ה' במסירות נפש, וכן כל עבודה שעושים לקב"ה הוא חיות גדול, וצריך להיות בבחי' שחורה אני ונאווה, והוא התיקון לכל העוונות כאשר האדם מקבל ע"ע עבודת ה' בכל עת במסירות נפש, אך לא באופן של שחרות בעלמא אלא שיהיה השחרות בבחי' שחורה אני ונאווה שהוא עם תענוג בעבודה, וסודו הוא דנקודת השחרות של המלכות שהוא חיצוניות המלכות משורש בחי' א"א שבכתר, מקבלת הארה מבחי' הרדל"א שהוא בחי' הפנימיות של המלכות, והוא המקום של 'או תתענג על ה', ואז מקבל תענוג בעבודה ונעשה בחי' שחורה אני ונאווה, והצדיקים שהיו מוסרים נפשם לקב"ה בבחי' שחורה אני, היה לעולם בבחי' ונאווה שהתענגו מכל עבודה, וממילא לא הרגישו שום מציאות בכל עבודתם.

דהנה כאשר האדם לומד תורה הק' צריך למסור נפשו על התורה כמ"ש בזו"ק (ח"ג דף ק"ה ע"א) שצריך בתחילה לקבל עול מלכות שמים וללמוד תורה כשור לעול וכחמור למשא, ואפי' כאשר קשה צריך ללמוד ולעבוד את ה', ולבסוף

ו. וז"ל זוה"ק שם: תא חזי, עבדין פטורין מעול מלכותא דלעילא, ועל דא פטורין מן המצות. מאי עול מלכות שמים, אלא כהאי תורה דיהבין עליה עול בקדמיתא, בגין לאפקא מניה טב לעלמא, ואי לא קביל עליה ההוא עול, לא עביד מדי, הכי נמי אצטריך ליה לבר נש לקבלא עליה עול בקדמיתא, ולבתר דיפלה ביה בכל מה דאצטריך, ואי לא קביל עליה האי בקדמיתא, לא ייכול למפלח, הדא הוא דכתיב, (תהלים ק ב) עבדו את יהו"ה ביראה, מהו ביראה, כמה דאת אמר (שם קיא י) ראשית חכמה יראת יהו"ה, ודא מלכות שמים, ובגין כך עול מלכות שמים, ועל דא האי בקדמיתא הוא דכלא, מאן אוכח, תפלה של יד בקדמיתא, בגין דבהאי עייל לשאר קדושה, ואי האי לא אשתכח לגביה, לא שריא ביה קדושה לעילא, בגין כך (ויקרא טז ג) בזאת יבוא אהרן אל הקדש וגו' כתיב. והאי עול לא שריא במאן דאיהו כפית באחרא, ועל דא עבדין פטורין מעול מלכות שמים, ואי מהאי עול פטורין, מכל שאר פטורין, דהא שאר לא שריא עליה דבר נש, עד דאשתכח גביה בהאי עול. ובגין כך הוו אכלי ישראל במצרים חנם, אופי הכא יצא לחפשי חנם, דהא עבדא הוה, וכל מה דעביד חנם הוא, בלא עול מלכות שמים, ואף על גב דחנם הוו עובדוהי, יצא לחפשי ויהא ליה נייחא. לבתר דאיהו בחירו ואשתכח ביה נייחא, יהבין עליה עול מההוא אתר דאפיק ליה לחירו, עכ"ל.

על ידי היחוד דכלי הנעשה בחצות בסוד הרי"ו נמשך בו הארה מפנימיות המלכות בסוד הלבנונית דעתיק הממתיק את השחרות ונעשה בחי' 'שחורה אני ונאווה'

והנה עי"כ יזכה להמשיך היחוד מבחי' היסוד של המלכות שהוא אות ו' שנעשה בחי' דכורא לגבי המלכות דמלכות שהיא אות ד', ועי"כ נעשית אות ה', והוא סוד היחוד דכלי אשר שרשו העליון נמשך מגבורה דעתיק שבמוחא סתימאה, ושורש שרשה מהרדל"א שהוא פנימיות המלכות, וצריך להמשיך מפנימיות המלכות אל חיצוניות המלכות, דהיינו מבחי' עתיק שהוא שורש התענוג לבחי' א"א שהוא בחי' השחרות, והוא ההמשכה מבחי' בית המקדש שהוא פנימיות המלכות לבחי' ירושלים שהוא חיצוניות המלכות, ואז מקבל חיות בתורה הק' בסוד 'שחורה אני ונאווה' בנות ירושלים'. וזה סוד כחצות הלילה אני יוצא בתוך מצרים, כי צריך להמשיך להמלכות הנמצאת במקום השחרות את היופי בבחי' 'נאווה' שהוא על ידי יחוד דחיק הנמשך בחצות הלילה.

תכלית העבודה הוא שיויתי הוי"ה לנגדי תמיד שהוא להשיג אלקות בבחי' 'נוכח' בסוד אור פנימי דממלא כ"ע ועי"כ יכול להשיג גם בחי' 'נסתר' שהוא האור מקיף דסובב כ"ע

ועומק הענין דהנה עיקר תיקון העוונות הוא בסוד שיויתי ה' לנגדי תמיד, שהמחשבות יהיו מהירות וקדושות, כי צריך להיות דבוק בכל עת בשם הוי"ה בבחינת נוכח ולקיים שיויתי הוי"ה לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט, וצריך לקדש המחשבה בכל עת, ואפי' במקום שאסור לחשוב דברי תורה כבר כתב ר' שלמה קלוגער (חכמת שלמה על שו"ע או"ח) ש"מ"מ מותר לחשוב באמונה, ואז זוכים שאפי' בשעת החלום

הוא בדברי תורה ואלקות, כי מקבל הדעת של אמונה ואלקות בכל עת, (דעל ידי שדבוק בכל עת במחשבות קדושות של אמונה, זוכה בעת החלום שנמשך לו מקיפים קדושים וחולם גם על תורה ואלקות), וזה ענין קר"ש שעד"מ שמטהרים המחשבה ומקבלים הכלי של היחוד.

דהנה ממלא כל עלמין הוא בחי' אור פנימי וסובב כל עלמין בחי' אור מקיף, כי יש בחי' אמונה בדרך מקיף, ויש אמונה בבחי' פנימי שהוא בחי' ציור, והם כל השמות הק' וכל היחודים באופן שמשיג השמות הק' בבחי' שיויתי הוי"ה לנגדי תמיד, בחי' פה אל פה, שהוא בחי' פב"פ, והנה בחי' המקיף הוא נמשך מבחי' סובב כל עלמין, וכדי לזכות שיימשך הסובב בבחי' מקיף להאיר לאור הפנימי, הנה הוא נמשך על ידי החכמה דייקא, שהוא בחי' ממוצע בין הסובב לממלא, דהיינו על ידי החכמה נגדם שהסובב ישפיע לממלא כמו שהאריך מוהרש"ב (בקונטרס עין החיים אות א' וב' ואילך), דהחכמה הוא בחי' קו המדה בסוד גבורה דעתיק שבמו"ם ששם קו המדה, דהנה בכללות בחי' הכתר הוא הממוצע בין אורו הפשוט ית"ש לבין העולמות, אך סוד החכמה היא ממוצע בין ממלא כל עלמין לסובב על עלמין, דהיינו שעל ידי הממוצע דחכמה מקשרים הסובב כל עלמין עם הממלא כל עלמין, דהיינו שהסובב יתגלה בממלא.

והוא סוד המוחא סתימאה דא"א שהוא החכמה העליונה, והיינו על ידי כח הביטול דחכמה יכולים להגיע לגלות אלקות ית"ש באופן של ציור, וזה סוד 'וייצר' שהם תרין יודין בסוד ב' חכמות, אחד חכמה דא"א ואחד חכמה דז"א, כי הקב"ה רוצה שכלל ישראל ישיגו אלקות ית"ש, ומצד אחד ישיגו דלית מחשבה תפיסה ביה שהוא בחי' חכמה דא"א, שהוא דבקות הנעלם, ומאידך שיישיגו אלקות בבחי' שיויתי הוי"ה לנגדי תמיד שהוא

ז. עי' נשמתין חדתינ בפרשה זו שמבאר באורך כל הענין ואכמ"ל.

תורה עם האמונה לנוכח, ועי"כ מתחבר למקיפים של מלך העולם שהוא בחי' הנסתר בחי' הסובב המאיר לממלא, ומביא אותו לדבקות של לית מחשבה תפיסה ביה.

דחנה אף שבתחילה יש קושי בלימוד התורה, אך כאשר משחיר עצמו על דברי תורה זוכה לבחי' 'כל משחרי ימצאונני', דהיינו כאשר לומד תורה במסיו"נ זוכה שלבסוף נעשה אור גדול, בבחי' ומשה ניגש אל הערפל אשר שם האלקים, כי על ידי החושך דייקא מגלה מדרגה חדשה, בכח המלכות בסוד אבא יסד ברתא, שהמלכות שהיא בחי' הושך מגלה לו את אור החכמה, בסוד קו המדה שבמו"ס, ועל ידי החכמה שהוא ממוצע בין הנוכח להנסתר יכול להגיע ע"י הדבקות בבחי' נוכח לדבקות בבחי' נסתר, והוא התיקון לכל העוונות כאשר זוכה לשווייטי הוי"ה לנגדי תמיד, להיות דבוק באמונה בבחי' 'לנגדי' שהוא בחי' ממלא כל עלמין בבחי' פב"פ, באופן שמקשר אותו עי"כ לבחי' 'מלך העולם' שהוא בחי' הנסתר שהוא בחי' סובב כל עלמין.

ע"י ירידת המלכות לבי"ע נמשך בחינת 'אני' הנפרד ועל ידי שמקבלת היחוד דכלי נעשה האני כלי להשיג האני האלקי בכח המלכות הגנוזה ברדל"א

דחנה השכינה הק' בגלות הוא סוד האני למטה, וכאשר מקבלת סוד הכלי ביחוד דחצות לילה, עי"כ מתייחדת עם בחי' סובב כל עלמין על ידי הג' ע"כ שה"ס הרי"ו הנמשך בשרשו מהמלכות הגנוזה ברדל"א, שהיא סוד האני המחובר עם האין הגמור, והנה כלי זה נמשך מהיסוד דמלכות שהוא האות ו' שנעשה בחי' זכר אל המלכות דמלכות שהיא האות ד', ויורד אליה למטה בבי"ע ונותן לה בחי' הכלי כנ"ל, ואז כל השחרות נעשית לבחי' 'שחורה אני ונאווה', ועיקר היופי הוא שע"כ מקבלים החיות לכון שמות הק'

הדבקות בנוכח בבחי' ציור ובחי' כל פרטי שמות הקדושים המתגלים למטה בבחי' חכמה דז"א, שהוא התורה הק', ושישיגו אלקות בבחי' פה אל פה אדבר בו, ומהדבקות של נוכח של פב"פ שהוא בחי' 'ברוך אתה ה' בבחי' נוכח, צריך להגיע לדבקות הנסתר של בחי' 'מלך העולם' שהוא דבקות הנעלם דלית מחשבה תפיסה ביה, ועי"כ לזכות לדבקות של 'מקדש עמו ישראל', והשכינה הק' תשרה על בניה בסוד 'ונקדשתי בתוך בני ישראל', והוא סוד יהודי הנקרא על שם יהודה שהוא בחי' אות שם הוי"ה עם אות ד', כי הד' היא שכינה הק' היורדת בבי"ע ועם שם הוי"ה הוא יהודה להורות על השכינה הק' בסוד שם הוי"ה השורה בנשמת ישראל, והדבקות של הנוכח יביא את האדם להגיע לדבקות של הנסתר.

על ידי ירידת המלכות לבי"ע שהוא מקום השחרות זוכים להשיג אלקות בבחי' 'נוכח' והוא סוד נתאווה הקב"ה לחיות לו דירה בתחתונים ומהנוכח יכולים להשיג הנסתר וזה סוד המלכות היורדת לבי"ע בסוד הכתר של המלכות, דהיינו המלכות של הכתר דהמלכות, הנעשית כתר של המלכות דמלכות, כי הקב"ה רוצה שישגו אותו בסוד 'מבשרי אחזה אלוה', ולהשיגו על ידי בחי' דבקות בנוכח להשיג הדבקות בבחי' הנסתר, ולכן הקב"ה רוצה שהתורה הק' תרד למקום החושך, ואף שקשה ללמוד התורה הק' כי שרשו בא"א שהוא העבודה של מסירות נפש בבחי' שחרות כמ"ש כל משחרי ימצאונני, אך על ידי שמוסר נפשו ללמוד תורה אף בבחי' קושי ושחרות, הנה אח"כ הקב"ה עושה לו הכלי שהוא בחי' הלבנונית בסוד הרי"ו הנמשך ממוחא סתימאה בסוד יר"ו של"ס, ועי"כ זוכה לכלי שמחבר בין הממלא לסובב, ובין הנוכח להנסתר, וזוכה עי"כ ליר"ו של"ס שהוא 'יראה שלמה' בסוד ירושלים, וזוכה לראות שמות הק' באופן של פנימיות בבחי' פה אל פה ופנים בפנים, שהוא

רבות באופן של מסירות נפש על חיפוש אור התורה בבחי' כל משחרי ימצאונני, ולחפש להשיג שיויתי ה' לנגדי תמיד, ולהרגיש אור התורה הק' ושמות הק' בבחי' ממלא ובבחי' סובב, דהיינו בתחילה בבחי' נוכח ואח"כ להגיע עי"כ לבחי' הסתר.

והנה כאשר זוכים לעבודה של חצות על ידי התמדת לימוד התורה הק', ולחמשיך ג' ע"ב להמלכות בסוד ירושלים שהוא סוד היחוד דכלי, באופן שמקבל השתקקות ללכת ולעלות מדרגא לדרגא, ולחפש ליהנות מהאור האלקי בבחי' נוכח ולהשיג הביטול הגמור דבחי' הנסתר, ועי"כ יכול להגיע עי"כ להרגיש בכל עת סוד פתחו לי שערי צדק, איך שהתורה הק' מוליכה את האדם בכל עת מדרגא לדרגא, כי באמת אין סוף למדרגות בעבודת ה' יתברך, אך ההתחלה היא על ידי התורה הק' ועל ידי האמונה, בבחי' 'כי מציון תצא תורה' שהוא תורה המביאה לאמונה. וה' יעזור בימים קדושים אלו שנתחיל לחזור בתשובה, ולהכנס באמת לעבודת ה' ולקיים כל משחרי ימצאונני על ידי התמדת התורה הקדושה, ושיתגלה עין בעין יראו בשוב ה' את ציון בביאת גואל צדק ברחמים במהרה בימינו ממש אמן.

דעה חכמה לנפשך והיא כתר לראשך

דעה חכמה לנפשך והיא כתר לראשך, הנה חכמה היא ממוצע בין סובב לממלא כמ"ש מוהרש"ב הנ"ל, והוא סוד בחי' ל' דצלם שהוא ממוצע בין צ' דצלם שהוא בחי' פנימי לבין מ' דצלם שהוא בחי' מקיף, כי ל' דצלם הוא סוד בחי' חכמה ובחי' חיה ומ' סוד יחידה, והסוד הוא דהתורה הק' נק' חכמה והיא בחי' ממוצע בין נוכח לנסתר, כי מעשה המצוות הוא התלבשות אלקות בבחי' ממלא, כאשר מחזיק בידו המלית והתפילין ומרגיש עי"כ אלקות בבחי' נוכח, והתורה הק' היא בחי' מוחין והיא ממוצע שיוכלו

וללמוד התורה הק' באופן שכולה שמותיו יתברך, וכאשר לומדים תורה הק' בכל תיבה ותיבה צריך להרגיש אמונה ואלקות, אך בהתחלה מרגישים שחרות כי הקב"ה הרג את הנקבה שהוא בחי' התושבע"פ, ואין בה אור בתחילה, אך על ידי שמוסר נפשו על התורה זוכה לבסוף להרגיש האור האלקי, על ידי שמקבל הג' ע"ב שהם הרי"ו דיחוד דכלי, ועי"כ זוכה להרגיש השמות הק' והדבקות באלקים חיים ומרגיש השעשועים של האמונה של בחי' 'נוכח' ועי"כ זוכה להרגיש גם בחי' הנסתר דלית מחשבה תפיסה ביה, באופן שמושיג שהו"ה הוא האלקים,

וזה סוד העבודה של חצות לילה שהוא תיקון העוונות, כאשר לומדים תורה הק' במסירות נפש ומתדבקים בשכינה הק' הנמצאת כבי"ע שהוא הכתר של השכינה הק', עד שזוכים לאור של שעשועים דאורייתא ושעשועי אמונה, וזוכים להרגיש השמות הק', ועי"כ סוד אבא יסד ברתא זוכים להשיג החכמה אשר היא הממוצע המחבר בין הממלא להסובב, באופן שמושיג השמות הק' בבחי' נוכח ועי"כ זוכה לדבקות דבחי' ה'נסתר' בסוד 'מלך העולם' שהוא הביטול לגמרי בבחי' אין הגמור, דבחי' הממלא של השמות הק' נותן לו את האני דקדושה ועי"כ מתחיל לקבל הדבקות באור האלקי, ועי"כ מקבל האור של בחי' האין' הגמור ומרגיש עצמו פחות מכל אדם בכח הדבקות הנעלם דבחי' הסובב, והוא בטל ומבוטל לבורא כל העולמים, ומתענג על הו"ה ורוצה רק לאשתאבא בגופא דמלכא,

עיקר התיקון בימים קדושים אלו הוא לעסוק בעבודת חצות כל היום

ולכן עיקר התיקון בימים קדושים אלו הוא לעסוק בעבודת חצות בכל עשרים וארבע שעות היום, וכמו שאמר היסוד העבודה ללמוד חמש שעות רצופות, והעיקר בזה הוא ללמוד שעות

להרגיש אלקות בנוכח, ועי"כ להגיע מזה לבחי' ביטול הגמור של סובב כל עלמין, בבחי' לית אתר פנוי מניה, סוד הוי"ה הוא האלקים, עד שזוכים לאשתאבא בגופא דמלכא להכלל לגמרי במציאות הבורא ית"ש.

דעה חכמה לנפשך' כי צריך להמשיך האור של הג' ע"ב שהוא הרי"ו הנמשך מחכמה סתימאה להמשיכו לנפשך שהוא המל' הנמצאת בבי"ע, כי הקב"ה נתאווה לדירה בתחתונים באופן שהמלכות יורדת לבי"ע בסוד גלות השכינה, והוא מקום השחרות ומקום שמרגישים את האני הנפרד, וצריך להמשיך להמלכות סוד הכלי שהוא סוד הג' הוי"ת דע"ב בסוד יר"ו של"ס שהם הג' הוי"ת הנמשכים ממוחא סתימאה, ושרשם מפנימיות השכינה הק' העליונה שהיא גנוזה ברדל"א, ושם הוא בחי' האני האמיתי של הבורא, ועי"כ כאשר מוזכר המלכות ובחי' הכלי, הרי שהוא נעשה כלי לגלות עצם אלקות, כי האני הנפרד הוא כלי להשיג האני האמיתי שהוא האני האלקי של הבורא, והוא סוד אני הוי"ה אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים, כי הקב"ה רוצה ששיגו בחי' 'אתה' בבחי' 'נוכח' בסוד 'מבשרי אחזה אלוה' שהוא בחי' הנוכח הנכלל בשכינה הק' בסוד אני ה' השוכן בתוך בני ישראל, והגוף כביכול מגלה לנשמה הסוד של אתה הוא ה' אלקינו, וממילא מתגלה עי"כ סוד 'מלך העולם' שהוא בחי' הנסתר, וזהו 'זיהא כתר לראשך' שמתגלה עי"כ

בחי' האור דסובב כל עלמין סוד כתר עליון, 'נצור מצות קדושך שמור שבת קדשך' סוד שבת הוא ש' בת סוד חבת עין, ועי"כ מתגלה בחי' עין בעין יראו בשוב ה' את ציון, כי הקב"ה רוצה שנשמת ישראל יזכו להתורה דעתי"ס שהוא הראיה העליונה, והוא על ידי שמעלים את כל הערפל באופן שנעשה כלי לאלקות.

וזה כל ענין נישואין ושבע ברכות שהוא זמן של יחוד חיק, כי כל זיווג מרמז על יחוד קוב"ה ושכינתיה, וזהו גודל השמחה של הנישואין כי היחוד דחיק הוא סוד מובחר שבבירורים, וממנו נמשך אח"כ הלבושים בכל היחודים שאח"כ, ובאמת היחוד האמיתי הוא לעתיד, וכל היחודים עתה הוא בסוד יחוד דחיק, שהוא הכנה כמו משה רבינו שהסתכל על ארץ ישראל שהוא האור של התורה דלעתיד, וכאשר נכנסים לשמחת חתן וכלה שהוא ענין השמחה בבחי' הכלי שהוא ענין התקשרות נשמות ישראל לקב"ה בהתקשרות נצחית, עי"כ נזכה להודרך מכתנות עור עם ע' לכתנות אור עם א', עד שנזכה שיתלבש בנו האור של שם הוי"ה השלם בסוד עור בשר גידין עצמות ומח שבועצמות, ונזכה להיות יהודי שכוfer בכל העבודה זרה שבעולם, וממילא נזכה להשראת אלקות בגילוי, ועין בעין יראו בשוב ה' את ציון כביאת גואל צדק ברחמים במהרה כימינו ממש אמן.

דא"ח רעוא דרעוין פרשת וארא תשע"ז

**וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה': וְאַרְא אֶל אֲבְרָהָם אֶל יִצְחָק
וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדַּי וְשְׁמִי ה' לֹא נִודַעְתִּי לָהֶם: (שמות ו', ב'-ג')**

בהוי"ה אהלל דבר, באלקים אהלל דבר, כי הקב"ה עושה בכל עת טובה לאדם, אלא שלפעמים הוא בהעלמה, וצריך בכל עת להודות לה, אך יש לו לבקש שיחיה הטובה נראית ונגלית ולא בהעלמה,

צריך תמיד להודות לה' בין בבחינת באלקים אהלל דבר ובין בבחי' בהוי"ה אהלל דבר
עיי' מוהרנ"ת (לקו"ה יו"ד הל' רבית הלכה ה') א,
דהצדיקי אמת מהללים תמיד את ה' כמו"ש

א. וז"ל לקו"ה שם (אות א'): והעקר הוא הבחירה, כי האדם צריך לכון דעתו בכל יום ובכל עת ובכל שעה ובכל מה שעובר עליו להאמין באמת שהכל לטובתו, כי הכל רמזים מה' יתברך להשיבו אליו באמת, כמו שמבאר במקום אחר. ומי שמכון דעתו לה' יתברך ובכל מה שעובר עליו, הוא מקשר ומקרב עצמו לה' יתברך בין בטיבו בין בעקו, כמו שנאמר, "בה' אהלל דבר, באלקים אהלל דבר". וכמו שנאמר, "ואני תמיד איחל וכו'", הוא מבטל כל אחיזת היצר הרע והסטרא אחרא שנאחז בהשנויים, כי הוא כולל כל השנויים בה' יתברך, ששם כלא חד כנ"ל. ואם היו כל בני אדם מתנהגים כך לכלל הכל באחד, בודאי היה הכל באהבה ושלום ואחדות, והיה כל העולם מתקן בתכלית התקון, כי זה יקר מן הכל, כמו שנאמר, "ואהבת לרעך כמוך", אמר רבי עקיבא, זה כלל גדול בתורה, כי באמת אף על פי שדעת כל אדם משנה מחברו, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, אף על פי כן צריך כל אחד לאהב את חברו כנפשו ולידע שהכל אחד, כי כל הפעולות משתנות נמשכין מאחד הפשוט. וה' יתברך ברא כל אחד בדעה משנה מחברו דיקא, כדי שכל אחד בשנוי דעתו יכלל באחדות עם חברו, ולא יבואו לידי קנאה ושנאה וקטטה, חס ושלום, על ידי שנוי דעתם, רק יאהבו זה את זה ויקימו את התורה והמצוות יחד ויכללו כלם כאחד, שזה יקר מאד אצל ה' יתברך כשפעולות משתנות נכללין באחד הפשוט, כמו שמבאר בהתורה ימי חנכה בלקוטי תנינא סימן ב, עין שם, אבל מרבוי השנויים משם אחיזת היצר הרע כנ"ל, עד שמסיתו למה שמסיתו, עכ"ל. ועי"ש עוד אות ל' - ל"ב.

וע"ע לקו"ה (חו"מ הל' פריקה וטעינה אות ו') וז"ל: כי כשאדם בצרה חס ושלום הוא בסכנה גדולה גם בענין כשרותו ויהדותו, כי לפעמים נתעקם הלב מאד על ידי הצרות והיסורין עד שמהרהר אחר ה' יתברך בבחינת אולת אדם תסלף דרכו ועל ה' יזעף לבו, כי בזה העולם יש להאדם בחירה תמיד וכל מה ששולח ה' יתברך בין טוב ובין להפך הוא במשקל וכמו שכשה' יתברך שולח לאדם טובות בנים ועשירות וכל טוב יש שמכיר חסדי ה' וטובו עליו ומתעורר על ידי זה להתקרב אליו בצדקה ומעשים טובים וכו'. ויש חס ושלום להפך בחינת וישמן ישרון ויבעט וכו'. כמו כן להפך כשה' יתברך מנסה ומיסר את האדם ביסורין וצרות חס ושלום בעניות ודחקות ורדיפות וכו' רחמנא לצלן הוא גם כן בנסיון גדול כי ה' יתברך שלח עליו הכל לטובה כדי שיזכר על ידי זה לשוב אליו, כמו שכתוב, ויאמר כי ישובון מאון וכו'. אבל מחמת גדל כח הבחירה יש לפעמים שאדרבא על ידי הצרות חס ושלום נתעקם לבו ביותר מה' יתברך, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה לענין העניות שמעביר על דעת קונו וכן מבאר בדברי אדוננו מורנו ורבנו זכרוננו לברכה שבעת צרה חס ושלום צריכין להתחזק מאד מאד כנגד היצר הרע מחמת ששרשו נמשך מדינים, עין שם במאמר להתחזק בכל פעם כנגד היצר הרע (בסימן עב) ועל כן נאמר ברשעים, ורגז ושחק ואין נחת. אבל בצדיקים נאמר, בה' אהלל דבר באלקים אהלל דבר. כמו שפרש רש"י שם, בין שבא עמי במדת הרחמים בין במדת

כל מה שעובר על האדם, וגם מה שאין נראה לו טובה, באמת כל מה שעבר עליו עד היום הוא טובה, אלא שיש דברים שהטוב שבהם גנוז, ובזכות שמודה לה' על הטובה שעשה לו עד היום בכל דבר, יזכה אח"כ שיוכל להודות על הטובה הנראית והנגלית.

והנה משה רבינו אמר למה הריעות לעם הזה, ועל זה אמר לו הקב"ה ורא אל אברהם וגו' בא"ל שד"י ושמי הוי"ה לא נודעתי להם, ועי' מוהרנ"ת (לקו"ה חו"מ הל' פריקה וטעינה ה"ד אות י"ד) **ב** דאם היו הולכים בדרך זו להודות לה' על כל

דהיינו שיהיה בהוי"ה אהלל דבר ולא רק באלקים אהלל דבר, וזש"כ בטחו בה' עדי עד, ובזכות שמקיים באלקים אהלל דבר להודות ולהלל גם כאשר הטובה נעלמת, מזה מגיעים למדרגה יותר גבוהה של בהוי"ה אהלל דבר, שהוא להלל גם על הטוב הנראה והנגלה.

וזה ענין ותבואי בעדי עדיים, כי יש ב' עדיים שקיבלו בהר סיני כנגד נעשה ונשמע, והם כנגד ב' עדים וכנגד חסדים וגבורות דדעת (כמ"ש בזה"ק באד"ו עה"פ כי אל דעות ה' דדעות הוא מלשון עדות), ובזכות התורה הק' יכולים להודות לה' על

הדין וכו' אבל על כל פנים האדם יש לו בחירה תמיד וכו"ל. ובכל דבר ובכל ענין והנהגה שה' יתברך מתנהג עמו ומסבב עמו בכל עת יש בו בחינת צדיקים ילכו במ פשעים יכשלו במ חס ושלום, עכ"ל.

ב. וז"ל לקו"ה שם: וזהו וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני ה' שהוכיחו ה' יתברך על שאמר למה הרעות על ידי שיצאו דתן ואבירם נצבים לקראתו ואמרו לו ירא ה' עליכם וישפט וכו'. כי באמת אם היו הכל שומעים לקול הצדיקי אמת לילך בדרך זה להאמין תמיד בה' יתברך שהכל לטובה ולתן שבח והודיה תמיד לה' יתברך בין בטובו בין בעקו כמו שכתוב, בה' אהלל דבר באלקים אהלל דבר, בודאי היו מתבטלים כל הצרות וכל הגלויות לגמרי וכבר היתה גאלה שלמה. אך עקר עכוב הגאלה בכלל ובפרט הוא על ידי רבוי החולקים שהם בחינת דתן ואבירם שיצאו נצבים לקראת משה וכו'. כי באמת אף על פי כשמודים לה' יתברך שעל ידי זה מתבטלים כל הצרות הנמשכין מהפעלות משתנות וכו' עד שמתבטל הצרה לגמרי וכו'. אף על פי כן את זה לעמית זה עשה האלקים ותכף שמתחיל איזה צמיחת קרן ישועה אזי תכף הסטרא אחרא והמסטינים מתגרים ביותר ויותר לקטרג ולהגביר הצרה חס ושלום כמו שני בני אדם הנלחמים זה עם זה כשאחד רואה שחברו מתגבר הוא מתגבר יותר וכו' וכמבאר בהתורה ויאמר בעז וכו' סימן סה ובמקום אחר. ומזה באים כל הנפילות רחמנא לצלן וההתרחקות של כל בני אדם ובפרט של הכשרים שהתחילו להתקרב ונתרחקו רחמנא לצלן.

ועל כן כשבא משה לגאלם ויאמן העם וכו' ויקדו וישתחוו שעל ידי זה התחילה הגאלה. אבל הסטרא אחרא התגבר מאד והכביד לב פרעה עד שאמר מי ה' וכו' ואמר תכבד העבודה בכבודות עצום שלא לתן להם תבן. וזה היה נסיון לישראל להתחזק אז דיקא באמונה להאמין כי בודאי דבר ה' על ידי משה נאמן ביתו בודאי יקום לעולם כאשר באמת רב הכשרים הלכו בזה. אבל נמצאו חולקים דתן ואבירם שהטעו רבים אחריהם עד שיצאו נצבים לקראת משה ואמרו ירא ה' וכו'. כאלו הם מקנאים קנאת ה' צבאות וטוענים בעד ישראל ומוסרים דין לשמים על משה רבנו שמוסר כל נפשו בעדם עד שאומרים ירא ה' עליכם וישפט. ומרבוי מחלוקותם התגברו הפעלות משתנות להעלים חס ושלום התגלות אחדות הפשוט שמשם כל הגאלה כנ"ל, והמחלקת הרע שלהם התגבר כנ"ל עד אשר העושק יהולל חכם ויאבד את לב מתנה שהוא לב משה כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה עד שמשו מעצם צרתו אמר למה הרעתה לעם וכו'. כי משה טען למה זה שלחתי כי הלא זה דברי גם מקדם שלא רציתי לילך בשליחות זה מחמת רבוי החולקים וכו' וכו"ל. והשיב לו ה' יתברך שבודאי הוא יגמר את שלו ברחמיו הגדולים ובזכות אבות ובזכות אהרן והכשרים הנלוים אליו המאמינים במשה באמת ומבטלים שנוי דעתם שהם בחינת פעולות משתנות לדעה אחת של משה שעל ידי זה נכללים באחדות הפשוט כנ"ל ועל ידי כל זה תהיה הגאלה בשלמות. וזה וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני ה' הינו בחינת דעו כי ה' הוא האלקים המבאר בסוף התורה הנ"ל שפרש שם שכל הפעולות משתנות הנמשכים משם אלקים, כלם כלולים בה' שהוא אחדות הפשוט עין שם.

וזהו וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני ה' כי הכל אחד כי ה' הוא האלקים כי כל הפעולות משתנות כלולים באחדות הפשוט

**ג' פיות הם כנגד ג' נקודות – נקודת האחור
הוא פה רע ונקודת הטבור הוא פה סח ונקודת
היסוד פה רך**

ואיתא בזוהר פ' תצוה ומוכא באר"י הק' (ע"ה)
שער ל"ב פ"ה¹ שיש ג' נקודות הא' בצד
האחור והב' בצד הפנים כנגד נקודת היסוד וכנגד
הטבור, ונקודת האח' הוא מקום מדבר שממה
ששם יש אחיזה, ואעפ"כ נמשך לשם אחוריים
דיסוד אבא כדי להכניע הקלי' שלא יתאחזו,

דבר היו כבר מביאים הגאולה ומבטלים כל הצרות
וכל הדינים, אך מחמת הקטרוג של דתן ואבירם
שחלקו על משה רבינו ולא האמינו שגם כאשר
נראה שהכביד פרעה יותר, צריך להודות לה'
בבחינת באלקים אהלל דבר, ולדעת שהכל לטובה
ולא להתפעל כלל, ולכן אמר משה למה הרעות
וגו', כי אי אפשר לגאול את ישראל כאשר יש
חולקים שאינם מכירים בטובת ה' ית' בין בטיבו
ובין בעכו.

ובודאי יגמר את שלו לגאלם, כי פרעה אמר מי ה' כי לא האמין בשם ה' כי יניקתו היה רק משם אלקים כמוכא כי רצה להפריד
חס ושלוש בין שם ה' לשם אלקים שזה עקר הפרוד חס ושלוש. הינו כי רצה לכפר ולהפריד הפעלות משתנות מאחדות הפשוט
מחמת שאי אפשר להבין זאת בשכל כמו שמבאר שם. אבל ה' יתברך הכהו מכות גדולות והציל ישראל מכלם והראה מופתים
גדולים ונוראים שעל ידי כל זה ראה בעיניו שכל הפעלות משתנות הם מאחדות הפשוט עד שהכרח להודות בעצמו ואמר ה'
הצדיק.

וכן מתנהג עתה שכל מה שמתעורר איזה צמיחת קרן ישועה בכלליות או בפרטיות אזי תכף מתגבר שכנגדו יותר ויותר כמו
שני בני אדם הנלחמים וכו' כנ"ל, ואם ירצה להתגבר עוד יותר מתגברים הם עוד יותר ויותר וכו' עד שנתעקם לב הרבה כאלו
אי אפשר עכשו חס ושלוש לשוב ולהתקרב לה' יתברך. אבל סוף כל סוף יגמר ה' יתברך את שלו ויגאלנו גאלה שלמה על ידי
זכות אבות ועל ידי כח הצדיקי אמת והכשרים הנלוים אליהם המאמינים בהאמת והולכים בדרך הנ"ל להאמין שהכל לטובה
ולתת שבה והודיה לה' יתברך תמיד בשמחה ולהתחזק על ידי זה להתפלל ולהתחנן לה' יתברך וכו' ועל ידי זה יושענו ה'
יתברך ויצילנו ויוציאנו מכל הצרות והדחקות וימהר לגאלנו גאלה שלמה שאין אחריה גלות במהרה בימינו אמן כן יהי רצון,
עכ"ל.

ג. וז"ל ע"ה שם בקיצור: נבאר מאמר אחד הובא בזוהר (תצוה קפ"ד ע"ב) בתרין נקודין אתפרשת מלכו דשמיא סטרא דקדושה,
חד דילה וחד דעלמא דאתי כו', אשתכחו תלת נקודין בעלמא. קיצור הדברים הוא: כי ג' נקודות הם, א' נקודה עלאה טמירא
בגן עדן, וא' נקודה בירושלים אמצעית דישובא לחוד ולא לכולי עלמא כמו נקודת ג"ע, ג' נקודה דסט"א דחרובא. וזהו ביאור
מאמר זה, והוא דרוש נעלם וראוי להעלימו כי כבוד אלקים הסתר דבר. דע כי הנה בראש יש כמה מיני נקבים וחלונות באותן
הכלים, לצאת מתוכן הכלים להאיר בחוץ, והם אזנים עינים נחירים ופה, ז' חלונות. אבל הגוף הוא סתום, ומוכרח הוא שיהיה
בו חלונות לצאת לחוץ האור הגנוז תוך הכלים, ולהאיר אל העומדין שם הם הנבראין כולם. והנה מצינו ראינו ג' נקבים בגוף,
ב' מהם דרך פנים וא' באחור וכו', ואלו הם ג' נקודות הנזכר כאן וכו'.

ועתה נבאר מאמר הנ"ל, בתרין נקודין אתפרשת מלכו דשמיא, הנה נתבאר אצלינו כי בחי' עולם הוא ז"א, כמ"ש אמרתי עולם
חסד יבנה, שהוא הראשון מן הו"ק דז"א, ונודע כי הז"א הוא עץ חיים מהלך ת"ק שנה וכו', וכן העולם כולו מהלך ת"ק שנה,
נמצא כי כל העולם כולו הוא בחי' ז"א. ואמנם צד פנים שלו הוא קדושה גמורה, וצד האחוריים שלו יש שם אחיזה של החיצונים
כמ"ש. והנה צד הפנים מתחלק לב' בחי', כי מחציו ולמטה אשר שם האורות של החסדים דאמא מגולים שם הוא בחי' הישוב,
שבו שוכנים ועומדים שם בני אדם, וכנגד המקום הזה עצמו מן האחור הוא מקום עמידת רחל נוקבא דז"א, וזה סוד שנקרא
רחל ארץ כנ"ל בסוד ארץ ישראל, ארץ ז"א הנקרא ישראל, לפי שבשעורה יש שיעור הישוב הנקרא ארץ ע"ש שהיא מריצה
את פירותיה כמארז"ל, אע"פ שהיא עומדת באחור שהוא מקום חורבה, סופה לחזור בפנים ושם לא יש אחיזה אל החיצונים
כנודע, לכן נקראת רחל ישובא, אמנם מחציו של ז"א ולמעלה מצד הפנים שהוא מהחזה ולמעלה, אין כנגדו ישוב, כי האורותיו
הם סתומים, ואין האורות נמשכין לחוץ כדי שישבו בו בני אדם, לכן נקרא עלמא דאתכסייא סתימא, ושם מקום לאה כנגד

טעם גן עדן, והוא כנגד הנקודה טמיראה סתימאה שהוא נקודת הטבור הנקרא נקודה דגן עדן. ועל ידי פה סח דליל פסח מתקנים הפה רע דנקודת האחור, ואז יכולים לגמור היחוד ולהביא הגאולה בסוד פה רך שהוא היחוד השלם בבחי' נקודת היסוד.

גאולת מצרים היתה בבחינת יחוד דנשיקין בסוד פה סח ועי"כ מכניעים הפה רע שהוא קליפת פרע"ה

והענין הוא, דבעת גאולת מצרים היה רק בחי' יחוד דחיק שהוא יחוד דכלי, אלא שהיה הכנה להיחוד השלם דהגאולה, ואף שהיה זיווג בעשיה בליל פסח כמבואר באריז"ל, וכמבואר בענין ד' בנים שכל הד' בנים נתקנו, ואפילו הבן רשע שאומרים לו אילו היה שם לא היה נגאל, מ"מ בגאולה העתידה כן יגאל, וכבר הכינו אז את כל הגאולה העתידה שתגאל ודאי את כל הד' בנים, ועשו אז זיווג עד בחי' העשיה התחתונה. ואמנם

ומבואר בדברי הגה"ק מקמארנא (זוהר חי תזריע מ"ה ע"ב) וכן במהרנ"ש שיש ענין של ג' פיות שהוא פה רע, פה רך, ופה סח, דנקודת האחור נקרא פה רע אותיות פרע"ה (ע"ע באורך זוהר חי שמות י"ג סע"ד ואילך), ונקודת היסוד נקרא פה רך, ונקודת הטבור נקרא פה סח.

דהנה פרעה הוא בחי' פ"ה ר"ע ושליטת פרעה למעלה במקום קשר של תפלין שה"ס הער"ף אותיות פרע"ה כמ"ש האריז"ל, וגורם לבחי' פה רע שהוא הבחי' של נקודת האחור למטה שהוא ענין עבודה זרה של צואה, והוא מקום של לשון הרע ועצבות ומרה שחורה, ומשה רבינו מכניע קלי' זו בכח בחי' יסוד דאבא, וה"ס קבורת משה מול בית פעור, והצדיקים עובדים בכל עת לצאת מפה רע ולהגיע לנשיקין עליונים הנקרא פ"ה ס"ח, שהוא קדושת פסח שהוא האור של הגאולה סוד נשיקין העליונים (כמ"ש הרש"ש בנה"ש דף ל"ה ע"ג בסוד מצות והגדת לבנך), ואיתא במדרש (שמות רבה י"ט ה') ששאלו קרבן פסח הרגישו

האחור, אשר איננה נקרא ארץ ואינה בחי' ישוב, כי גם היא נקראת עלמא סתימאה כמ"ש אצלינו. אמנם שם מחציו ולמעלה מצד הפנים, הוא מדור אל הנשמות העליונות הנקרא גן עדן הארץ, אשר עליה נאמר עין לא ראתה אלהים וזולתך יעשה למחכה לו, עלמה סתימאה.

והנה כאשר נעריך כל אורך גופא דז"א יהיה נקודת מחציתו פי הטבור אשר כנגדו גן עדן הארץ, שהיא נקודה טמירא אמצעיתא דכל סטריין, בין בבחי' ישוב בין בבחי' חציו העליון שאין בו ישוב כנ"ל, ושם באמצעיתו יש שהוא עמודא דנעיץ באמצעיתא כנז' בזוהר, וכאשר נחלק הישוב לבדו שהוא מחציו דז"א ולמטה עד סיום הרגלים, יהיה הנקודה האמצעית בפי היסוד דז"א אשר נקודה זו נקרא ירושלים שהיא באמצע הישוב כנודע, והיא נקודה דאתגלייא. ואמנם מצד האחור דז"א מחציו ולמעלה אין בו דבר כלל, ומחציו ולמטה יש בו נקודה ג' באחור אשר משם יוצא פסולת ושמרי המאכל, ומכאן יוצא הארה אל החיצונים וכו', וז"ס שיש ע"ז הנקרא פעור וכו'. והנה יסוד דאבא הוא מן החזה דז"א ולמטה, והוא ממש מכון מבפנים נגד נקב וצינור האחור הנקרא פעור. וזשארז"ל ע"פ ויקבור אותו בגיא מול בית פעור, כי כל זמן שפעור עולה ומקטרג, רואה את משה קבור שם שהוא יסוד אבא ונטמן שם, ונרתע ושב לאחוריו ואינו מקטרג על ישראל. והדבר מבואר. עכ"ל בקיצור ועיש"ב כל הענין.

ד. ז"ל המדרש שם: וכיון שעשה משה את הפסח גזר הקב"ה לד' רוחות העולם ונושבות בגן עדן מן הרוחות שבגן עדן הלכו ונדבקו באותו הפסח שנאמר (שה"ש ד') עורי צפון ובואי תימן, והיה ריחו הולך מהלך מ' יום, נתכנסו כל ישראל אצל משה אמרו לו בבקשה ממך האכילנו מפסחך מפני שהיו עייפים מן הריח, היה אומר הקב"ה אם אין אתם נימולין אין אתם אוכלין שנאמר ויאמר ה' אל משה ואל אהרן זאת חקת הפסח וגו', מיד נתנו עצמן ומלו, ונתערב דם הפסח בדם המילה, והקב"ה עובר ונוטל כל אחד ואחד ונושקו ומברכו שנאמר (יחזקאל טז) ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך וגו', חיי בדם פסח, חיי בדם מילה, עכ"ל.

יבוא אתו ביחד לפרעה לא פחד כמו"ש בזה"ק פ' בא.

**גמר היחוד והגאולה תלוי באלף יאורין שה"ם
תיקון אלף עלמין דחול והוא תיקון המלכות
בסוד מב"ד חבא אחר מב"י**

והנה איתא בזה"ק פ' וארא שיש תנינים דקדושה ויש תנין הגדול דקלי' שהוא נחש דקלי', דהיינו שיש חילוק בין התנין דקדושה שנעשה על ידי מטה אהרן, לתנינים דקלי' שנעשו על ידי ההרמומים, ופרעה נקרא התנין הגדול הרובץ בתוך יאוריו וכו', ויש אלף יאורין חסר אחד, דהיינו שיש תצ"ט ופלגא יאורין לימין ותצ"ט יאורין לשמאל וכו', ומבואר באר"י חק' (ע"ה ח"ב קי"ח ע"א בכללי מהרה"ו אות ט"ו) שהוא בסוד השם צבאו"ת שעולה בגי' תצ"ט והוא בימין ובשמאל בסוד נצח והוד, שהוא במקום עמידת זו"ן, וכאשר עומדים זו"ן אחב"א וצריכים סוד הנסירה שהוא לנסור אות א' דצבאות המחבר אותם, ולהחזירם לפנים בסוד אות א' החסר לאלף יאורין, הנה אז מתעורר כל הקטרוגים שלא יוכלו לגמור היחוד

כל זה בסוד בחי' נשיקין ובחי' יחוד חיק, ולכן ענין פסח הוא בסוד פ"ה ס"ח כמו"ש האריז"ל, ובכללות נקרא בחי' נשיקין בסוד מצות והגדת לבנך כמו"ש הרש"ש, אך באמת נכלל שם גם יחוד דחיק בג"ר העליונים בסוד בבית אחד יאכל שצריך מחיצות, וזה הכנה להגאולה העתידה כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, ובכח הנשיקין דגאולת מצרים יהיה הגאולה העתידה ויהיה בבחי' 'פה רך' שהוא התגלות היחוד בתחתונים בסוד נקודת היסוד שהוא סוד היחוד השלם, ויתגלה הפאר והיופי והחן של הקדושה של ירושלים עיה"ק ובית המקדש, והוא כנגד נקודת היסוד שהוא בחי' ירושלים, ויתגלה יחודו ית' בתחתונים.

והנה כל האחיזה באח' הוא רק מן החזה ולמטה, ולכן למעלה מן החזה אין כלל נקודה באח', ובאמת הוא דבר קשה לזכות להצליח לבוא למדרגה של פנים, ואפילו משה רבינו נתירא בתחילה מקלי' פרעה שהוא כנגד א"א דקלי' כמו"ש וינס משה מפניו, וכמו"ש בזה"ק דחמי ליה משתמש בשרשין עילאין, ורק אחר שאמר לו הקב"ה שהוא

ה. וז"ל מהרה"ו שם: ביסוד נוקבא דז"א יש ג' מילויי שמות אהי"ה דיודי"ן ההי"ן אלפי"ן גימטריא חות"ם כי הם חותם המלכות ביסוד שבה ונמשכין מבינה אימא עילאה והיסוד עצמו דנוקבא הוא ג' שמות אדנ"י והם בחי' נקודת ציון יסוד שבה וחותם המלכות הוא ביסוד זה ושם נזכר נקודתן ובתוך החותם זה שם ב"ן דההי"ן והם המ"ן גם יש בנה"י דנוקבא ג' שמות אדנ"י במלואם והם ג"פ תרע"א גימ' ב' אלפים וי"ג יאורין הנז' בפ' וארא ונודע כי נה"י נק' שערים ותרע"א הוא תר"ע וענינם כי בנ"ה דז"א יש ב' אחוריים והם הב' כלים חצונים נקראים צבאות והם מחוברים בנ"ה של הנוקבא אחור באחור וב' אחוריים שלה ויש בהם ב' צבאות בו ובה ואות א' שבאמצע צבאות נחלקת לב' ווי"ן הרי הם ב' אלפים נמצא כי כותל א' מפסיק בין ב' אחוריים לו ולה והם ב' צבאות שהם תצ"ט ותצ"ט א' מפסיק ביניהם הם תצ"ט ופלגא מכאן ותצ"ט ופלגא מכאן והכותל הוא בחי' ו' של צבאות הנחלקת לב' כנ"ל והיא כותל א' לבדו ו' אחד לבדו הרי הם אלף חסר חד ועוד יש י"ג יאורים אחרים בתוכם שהם הראשים והשרשים של אלף וי"ג יאורין והם באחור של ז"א בבחי' נ"ה וכן אלף וי"ג יאורין באחור שהם בכלי הב' הרי הם ב' אלפים וכ"ו אמנם אין מונין רק הי"ג לבדו שהם השרשים והרי הם ב' אלפים וי"ג יאורין שהם ב' אחוריים דנ"ה שלו וב' אחוריים דנ"ה שלה מחוברים יחד בהיותן באחור ואלו כולם נק' דינין וכל אלו ניתנין לנ"ה של נוקבא בעת הנסירה והם ג' שמות אדנ"י במלואם כנ"ל. והנה כל אלו האחוריים הם גבורות שהם שם מ"ב דאבגית"ן נמצא כי ב' אבגית"ן בב' אחוריים החיצונים דזו"ן בנ"ה וב' אחוריים באחורי האמצעיים והרי אלו ד' אבגית"ן הם גימטריא ב' אלפים י"ג והענין כי שם זה הוא חסד שבגבורות כנודע והוא נמשך בכולם ומתפשט באלו אחוריים בסוד ועושה חסד לאלפים ואותיות ג"י שבאמצע שם זה הוא י"ג יאורין הנ"ל שיש באמצע כל אחור ואחור וכל הקל' נאחזין באלו האחוריים:

המתחלק לימי השבוע כידוע בכוונת חק לישראל (ועי' לקו"מ סי' י"ט דהלשון קודש מתקן הלשון תרגום וכו'). והוא ע"ד מש"כ הגר"א בביאור ספד"צ שהוא מלחמה דד' אותיות הוי"ה עם ה' אותיות אלהי"ם, ולעיתיד לבוא שיתוקן גם בחינת מלוי חב"ן יהיה החיצוניות מעולה יותר מהפנימיות, בסוד הגוף דלעיד שיהיה מעלתו גדול מהנשמה בסוד שיר מרובע (כנ"ל בדעה חכמה פ' שמות),

והנה היש דקדושה בשרשו למעלה הוא יש רל"א שהוא יש האמיתי, אך למטה בגלות מצרים הוא פה רע שהוא דיבור לשון הרע אחד על השני, וגם כאשר מסתכל על עצמו ברע ונכנס לעצבות ומ"ש, וצריך להמתיק ישות הזאת, והוא המלחמה של ד' מלכים כנגד ה' מלכים שהוא מלחמת הוי"ה עם אלקים והוא המלחמה בין הפנימיות לחיצוניות, והמלכות שהיא התכלת והתכלית, הנה חיצוניות המלכות הוא האני של השכינה הק' ששרשה למעלה למעלה, ויכולה לגלות את האין הגדול ביותר בסוד שיר מרובע דלעיתיד, אך למטה למטה שם הוא בחי' פה רע שהוא בחי' גלות מצרים.

ובאמת הוא עמוק עמוק להצליח לפעול היחוד בזה, ואפילו משה רבינו היה צריך סיוע מיוחד מהקב"ה להצליח בזה, כי הצדיק אין לו כח יותר מתתקצ"ט שהוא האלף יאורין פחות אחד, ואי אפשר להשלים האחד שכנגד המלכות כי מצ"ץ ה"ם היסוד ואחריו בא המלכות, וה"ם משיח בן דוד שיבוא אחר משיח בן יוסף ויביא את הגאולה.

במתן תורה קיבלו ב' עדיים כנגד חו"ג וע"י שמחללים לקב"ה בין באלקים ובין בהוי"ה זוכים להמשיך אור דעתיקא שהוא כח היחוד ואמנם הכח הוא באלקים אהלל דבר בהוי"ה אהלל דבר, כי הקב"ה נתן לנו התורה הק' בבחי' חו"ג שהם הב' עדיים של מתן תורה, והוא הכח להלל את הקב"ה בין בטיבו ובין בעכו, שהוא בין בהנהגת הימין ובין בהנהגת השמאל,

דפנים. וביציאת מצרים כיון שהיו צריכים לפעול היחוד דחיק שהוא בגמר בנין האחור, יש בזה קטרוגים גדולים, והאריך בזה הגר"א ז"ל והגה"ק מקמארנא בכ"מ.

והענין הוא דהנה ב' פעמים תצ"ט ופלגא עולה תתקצ"ט שהוא אלף חסר אחד, והוא סוד אות ט' באלפא ביתא דאי"ק בכ"ר שהוא טצ"ץ העולה תתקצ"ט (באופן שאות י' עולה ט' מאות), והוא סוד ג' כלי היסוד כמבואר באר"י, וביאר הגר"א ז"ל שהוא סוד משיח בן יוסף בסוד מדת היסוד, והוא העבודה דאתערותא דלתתא שצריך משיח בן יוסף לעשות, אך אינו יכול להגיע רק למדרגת טצ"ץ שהוא תתקצ"ט ואינו יכול לגמור היחוד שהוא תלוי בא' האחרון המשלים לאלף, כי אלף זו ה"ם המלכות דמלכות שהוא בחי' משיח בן דוד, והוא סוד גמר היחוד דפנים וכמבואר בכ"מ בדברי הגה"ק מקמארנא ז"ל. וזה סוד קלי' פרעה שהוא התנין הגדול הרובץ בתוך יאוריו, בסוד מלכות דמלכות שנמצאת בקלי', וגורם שאין זו"ן יכולים לחזור לפנים בסוד הגאולה, ועל דרך שכתב בע"ה (ח"א דף י"ז ע"א) שהגאולה תלויה בתיקון אלף יומין דחול בסוד י' ניצוצין שבעקבי א"ק וכו' עי"ש.

התכלית היא לתקן נקודת היש דבחי' חיצוניות

המלכות ועי"כ יכולים לגמור היחוד בטתרה

והנה ענין התכלית שהוא התכלית קשה מאוד לעמוד על סוד זה, והוא הסוד איך לתקן השנאת חנם גי' תכל"ת שהוא ענין נקודת היש שמחמתו נעשה שנאת חנם, והוא במלוי דשם ב"ן כמ"ש הגה"ק מקמארנא דד' אותיות השורש דשם ב"ן ה"ם ד' מלכים והוא פנימיות הנוק', וה' אותיות המלוי דשם ב"ן ה"ם ה' מלכים והוא חיצוניות הנוק', וזה לא נתקן עדיין, ועל זה הוא מלחמת ד' מלכים עם ה' מלכים, וצריך להכניע אותו על ידי קריאת שמו"ת בכל יום שמכוונים מלוי שם ב"ן

עת מודים גם על המצב של ההסתרה, ולבסוף יראו איך הכל היה לתכלית הטוב ויתגלה הפנים, וזו"ס וראית את אחורי לפני לא יראו, אך לבסוף יתגלה גם הפנים והרחמים הגדולים ויראו איך הכל היה טובה.

בערב פסח מתעוררים הדינים דאחוריים בסוד
אך חלק וע"י המתקתם יכולים לגמור היחוד
בליל פסח בסוד מצה שמורה

והסוד הוא דנקודת האח' גורם להסתלקות, וכאשר נכנסים למקום הפנוי יש סכנה מבחי' המלכות דמלכות סוד התכלית, ויש בזה סודות מופלגים, דהנה בערב פסח יש סוד של 'אך חלק', וביאר הגה"ק מקמארנא דבערב פסח יש בחי' דינים של כעס וע"ז צריך לבדוק מחמין, אך צריך להכנס ליחוד דאך חלק שהוא מדרגת רבי עקיבא, ולהזהר לא ליפול לע"ז, ואמנם הוא ענין אחר שהוא שייך לבחי' האח', ואינו כמו הדינים שצריך לסלק כאשר נמצאים בבחינת הפנים, דשם יש דינים אחרים שהם הדינים דבחי' היש דהמלכות, וכאשר האדם מכניס עצמו לנקודת האח' כדי לעסוק באך חלק, אין יכול לעסוק אז בהיחוד דהמלכות דכצד הפנים, אך בליל פסח שהוא ליל שימורים מצה שמורה, הנה עיקר היחוד הוא עם רחל ויכול לעשות היחוד חיק ולעורר הגאולה והוא היחוד עם בחי' מלכות דמלכות, וכאשר מקדימים המדרגה של אחור בערב פסח, ושם מתעוררים הדינים דבחי' כעס וכו', הנה הסמ"א אוהו ומתעסק עם דינים אלו, ומסיח דעתו מהיחוד שעושים אח"כ בליל פסח בסוד הפנים.

ובאמת כל הגאולה התחיל בכח העשר מכות, והוא הדרך של הליכה לפנים ושוב חזרה לאחור, דהיינו שבכל מכה אמר פרעה שהולך להוציא את ישראל ממצרים, ונעשה עי"כ בחי' פנים, ואח"כ שוב הכביד את לבו ולא הוציא

ולדעת שהכל הוא לטובה ולהלל בכל עת ובכל מצב לקב"ה, ועי"כ נמשך האור דעתיקא ששם לית שמאלא והכל ביחוד ובהשואה אחת, וזה סוד קדושת שבת כמ"ש האר"י הק' על 'ישמח משה במתנת חלקו' דמשה רבינו מחזיר בכל שבת הכתרים לישראל שהם העדי דמתן תורה (עי' בקמארנא על פי שנים עדים הוא חו"ג דדעת או שלושה הוא עתיקא ששם כולא ימינא, ושם הוא התכלית, אך אי אפשר להגיע להשלישי רק על ידי שנים שהם בחי' יראה ואהבה סוד חו"ג, ועי"כ יכולים להגיע ליחוד הגמור), ובשבת כל אחד מקבל החו"ג שהם יראה ואהבה, והוא סוד בעדי עדיים והוא הב' מדרגות של באלקים אהלל דבר בח' אהלל דבר, ועי"כ יכולים להגיע לבחי' השלישית שהוא עתיקא.

והענין בזה עמוק דאף כאשר האדם בבחי' פנים כבר ובבחי' בהוי"ה אהלל דבר, חוזר בכל עת גם לאחור שהוא בחי' באלקים אהלל דבר, כי אין מספיק לבקש מהקב"ה רק רחמים פשוטים אין קץ, ולהכנס לביטחון הגמור בבחי' בהוי"ה אהלל דבר, כי יכול להיות בזה אחיזה מצד נקודת הישות, ולכן צריך בכל עת גם לחזור למדרגה של אחור ולהודות לה' גם על בחי' באלקים אהלל דבר שהוא ההסתרה והדין של בחי' האחור, דהיינו להודות גם על הדברים שעובר על האדם שאינם בהתגלות החסדים, ושוב לחזור ולהודות על בהוי"ה אהלל דבר שהוא בחי' הפנים ולהכנס לביטחון, ובכל עת צריך ב' המדרגות דהיינו להודות גם על הטוב שבהסתרה שהוא בחי' אלקים ובחי' אחור, וגם על הטוב הנגלה שהוא בחי' חסדים ובחי' פנים. כי באמת יש סכנה עצומה בגמר היחוד דפנים שלא יוכלו בחי' אלקים בהיחוד, כי יכול להמשיך ח"ו ישות דסמ"א ולהתערב בהיחוד, ולכן הכח של כלל ישראל הוא 'ותבואי בעדי עדיים', שבכל עת דבוקים בב' בחי' של עדי גם דפנים בחי' הוי"ה וגם דאחור בחי' ההסתרה, ובכל

**עיקר המלחמה במדת הגאווה אצל הצדיקים
מתעורר רק בעת גמר היחוד שצריך לזכר
נקודת היש שבמלכות**

וזהו וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני הוי"ה, כי הכל תלוי ביחוד הוי"ה הוא האלקים, ולהודות לקב"ה על כל מצב שהיה עד היום, ולבקש על ההמשך, ולהמתיק הדינים על ידי עדי עדיים שהם ב' המדרגות דחו"ג, ולהכניע הפה רע בכח פה סח של פסח, ובניסן עתידין להגאל, כי בכל רגע יכול להתגלות האור של פסח בסוד אחישנה, וכמו שהביא זקני הר"ר יהונתן וכן החתם סופר, ולכן צריך בכל רגע לעורר הסוד של הוי"ה הוא אלקים ולהכנס לביטחון בעדי עדיים בסוד בטחו בה' עדי עד, עד תאוות גבעות עולם, ולתפוס המהלך איך באלקים אהלל דבר בהוי"ה אהלל דבר, ודייקא כאשר הצדיקים מוגיעים לסוף העבודה שאז יש בחי' של נקודת היש, אז צריכים להלחם עם נקודת הגאווה, כי הצדיקים הגדולים לא היה להם שום שייכות לגאווה לעולם רק בסוף העבודה ששם צריך בע"כ את נקודת היש, ואז היו צריכים להלחם עם ענין הגאווה כידוע מהבעש"ט קודם פטירתו שאמר אל תבואני רגל גאווה, כי כדי לקבל סוד התכלת שהוא התכלית צריך הסוד של הוי"ה הוא האלקים ולקשר הבינה עם המלכות, ולהגיע לעתיקא סתימאה על ידי החיבור דהוי"ה עם אלקים.

**עיקר עבודת התשובה בימי השוכבי"ם הוא
להכנס לשלמות הביטחון בכח התשובה ע"י
באלקים אהלל דבר ובהוי"ה אהלל דבר**

ולכן עתה בימי השוכבי"ם העיקר הוא להודות לה' על כל דבר ולחזור בתשובה על כל פרט ופרט ועל כל עון וחשש עון דאפשר חלילה פוגם בכבודו יתברך, כי אף שכל הבוטח בה' חסד יסובבנו, ואפילו רשע ובוטח בה' חסד יסובבנו, מ"מ כ' בחוה"ל דמ"מ עיקר העבודה הוא לחזור בתשובה ובכח התשובה להכנס לביטחון, וכל

אותם, ושוב חזרו לאחור, וכל זה הוא ההליכה בין האח' להפנים והוא הדרך איך להחלחם עם התנין הגדול כאשר יודעים הסוד איך ללכת מאחור לפנים ומפנים לאח' ולכן בתחילה בערב פסח הוא אך חלק ועוסקים בהמתקת הדינים דבחי' אחור, ועי"כ יכולים אח"כ להמתיק הדינים דבחי' הפנים כליל פסח.

**בד"ק חי"ה ח"ס תיקון המ"ן דבינה הנעשה
בער"פ ושעטנ"ז ג"ץ ח"ס תיקון המ"ן דמלכות
הנעשה כליל פסח בסוד גמר היחוד**

וביאר הגה"ק מקמארנא דזה סוד ב' המדרגות שהיו בעת השבירה, שהם הז' מלכים בסוד שעטנ"ז ג"ץ, ואחוריים דאו"א בסוד בד"ק חי"ה, ואיתא במבו"ש שבחי' האחוריים דאו"א המלוכשים בזו"ן נפלו גם הם בעת השבירה יחד עם הז' מלכים לבי"ע. והנה האחוריים דאו"א שהם בד"ק חי"ה הם סוד המ"ן דבינה, ושעטנ"ז ג"ץ ח"ס המ"ן דמלכות, ועל ידי שממתיקים האחוריים דאו"א, רק עי"כ יכולים להמתיק אח"כ גם את השעטנ"ז ג"ץ שהם תוקף הדינים של הז' מלכים עצמם.

והנה בערב פסח ח"ס 'אך חלק', ואז מתקנים הקלי' הנמשכים מבחי' בד"ק חי"ה שהם אחוריים דאו"א שהם נקראים מ"ן דבינה, והוא ענין ר' עקיבא וחבריו, וזה סוד א"ך שהוא א' דאחד שהוא היחוד שעשה ר' עקיבא כמ"ש בשעה"כ (דרוש ה' דנפילת אפים) שרבי עקיבא עשה יחוד בסוד אות א', וכן סוד אות כ' הוא סוד כ"ך עלה במחשבה, ולכן א"ך חלק שהוא המדרגה של ר' עקיבא שהוא תיקון המ"ן דבינה, בסוד עשרה הרוגי מלכות כמבואר בע"ה, וח"ס תיקון הגבורות דאחור, אך המ"ן דהמלכות הוא הגבורות השייכים לשעטנ"ז ג"ץ שהוא גבורות קשות בבחי' שט"ן ע"ז ג"ץ, וזה העבודה כליל פסח בסוד היחוד דפנים.

שהוא דינים של האח', הנה אינו עסוק להפריע להיחוד דפנים, ועי"כ יכול הצדיק שוב להכנס להיחוד בלא אחיזה, והוא הסוד של הסתרת היחוד סוד חצי גורן סוד בבית אחד יאכל, כי צריך שמירה על היחוד, ולכן צריך לעשות מחיצה לעולמות בי"ע שלא יוכללו בהיחוד, והצדיקים נכנסים מפנים לאח' ושוב חוזרין לפנים, והכל כדי שיוכלו לגמור היחוד בלי אחיזה והסמ"א נשאר עסוק בדינים של האח'.

דעה חכמה לנפשך צריך לדעת לקשר בין חכמה שהוא פנים לנפש שהוא אח', והיא כתר לראשך שהוא עתיקא ששם שלמות היחוד דהוי"ה אלקים, ועי"כ תופסים הדרך איך ללכת מאח' לפנים ומפנים לאח', ומשה רבינו היה צריך עשר פעמים ללכת מזה לזה בכל מכה ומכה, שמור שבת קדש כי בשבת הוא תורה דעתי"ם דכולה ימינא בחי' העד השלישי שעל ידו תופסים הדרך איך ליחד הב' עדים, והוא חכמה עמוקה למצוא התכלת שהוא התכלית שהוא בחי' המלכות דמלכות סוד גמר היחוד, והוא שגילו האר"י והבעש"ט וכל הצדיקים שהעיקר הוא התכלת והוא התכלית, ועיקר העבודה הוא בהוי"ה אהלל דבר באלקים אהלל דבר, והעיקר הוא תשובה שהוא בחי' שבת וכאשר נכנסים לתשובה צריך ביטחון כי מי יאמר זכיתי לבי וכמה צריך רחמי שמים לשנות המעשים ובפרט שרגילים בעברות ונעשה לו כהיתר כמ"ש הרמ"ע מפאנו שקשה מאד לחזור אחר שנעשה לו כהיתר וצריך להכנס לביטחון בעדי עדיים ועי"כ נזכה לתשובה שלמה. וה' יעזור שבימים אלו שהם המשך ליום כיפור בחי' לוחות שניות וצריך לקשרם עם לוחות ראשונות ולקבל השכל איך ליחד הוי"ה ואלקים ולהגיע לאמיתת הביטחון עד שועיננו תראינה מלכותך ועין בעין יראו בשובה ה' ציון בביאת גואל צדק ברחמים במהרה בימינו אמן.

התאווה של הצדיקים עד תאוות גבעות עולם שהוא להגיע לביטחון הזה של עדי עד כמבואר בזוה"ק בפרשה זו במאמר בטחו בהוי"ה עדי עד, ובזכות התשובה שעושים בימים אלו, שעיקר התשובה הוא להגיע לביטחון על ידי זה. וה' יעזור שנזכה לחזור בתשובה ולהגיע להוי"ה אלקים, ולהודות לה' בכל עת הן בבחי' אלקים אהלל דבר והן בבחי' הוי"ה אהלל דבר, והעיקר לגלות יחודו ית"ש בכל העולמות, כי נתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, והוא העבודה של כל יהודי ימלא הוי"ה כל משאלות ליבך, כי פנימיות משאלות הלב של כל יהודי הוא שם הוי"ה וכמו שאמר הבעש"ט, ואפילו שאנו רחוקים מזה, מ"מ ויהי נועם ה' אלקינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו כמ"ש בזוהר דכאשר יהודי אומר ויהי נועם וגו' נחשב כאילו עשה כראוי, וה' יעזור שנזכה לחזור בתשובה שלמה השיבנו ה' אלקי ונשובה חדש ימינו כקדם בביאת גואל צדק ברחמים במהרה בימינו אמן.

דעה חכמה לנפשך והיא כתר לראשך

דעה חכמה לנפשך הנה עיקר העבודה הוא הוי"ה אלקים ועל ידי שהאדם מקיים באלקים אהלל דבר בהוי"ה אהלל דבר, והנה כגמר כל עבודה צריך רחמים לגמור היחוד שהוא בחי' מלכות דמלכות, ולכן בכל המכות הלך משה רבינו מהוי"ה לאלקים ומאלקים להוי"ה, כי כאשר הביא מכה ואמר פרעה שרוצה להוציא את ישראל היה בחי' פנים, ושוב חזר בו פרעה והקשה לבו וחזרו לאחור, וכך בכל מכה עד שהמתיקו הוי"ה ואלקים הלך ושוב ויכלו לגמור היחוד, והנה בד"ק חי"ה הוא בחי' מ"ן דבינה והוא בחי' האלקים דבחי' אחר, והוא המדרגה של ערב פסח בסוד 'אך חלק' שהוא היחוד דר' עקיבא וחבריו שהוא תיקון המ"ן דבינה, וכאשר הסמ"א עסוק בדינים של כעס ועצבות

נשמתין חדתינ

חלק משיחות קודש שנאמרו בשב"ק פרשת וארא תשע"ז

עניני הפרשה

וארא – אל האבות, למי שרוצה ומשתוקק
[א] וארא, אל האבות. עיין בספר נשמתין חדתינ חומש שמות שם הביא הווארט הידוע (דברי ישראל לר"י ממודליץ בשם זקינו הרה"ק מקאזמיר, ועי' בקדושת לוי פר' חיי שרה ד"ה ואברהם זקן, ובעבודת ישראל פר' ראה ד"ה וז"ש בילקוט, ובמאור ושמם פר' כי תבוא ד"ה עוד נראה) על פרש"י "וארא – אל האבות" וידועה הקושיא דמאי קמ"ל רש"י, ופירשו **דאבות מלשון רצון** כמו "לא אבה יבמי", והיינו שהשי"ת מתראה למי שרוצה ומשתוקק ותאב אליו.

ביאור במאמר 'הנפש השפלה'

[ב] וקישר זאת מורנו למאמר הקצר "הנפש השפלה" (המודפס במאה שערים אגרת י"ד מאגרות אדה"ז) שכתב בעל התניא זי"ע לפני פטירתו (כמובא בסוף ספר שבחי הרב), שאף שמאמר זה הוא סתום וחתום לעין הקורא (כמש"ש השבחי הרב), אך א' מהדברים שיש לרמוז שבמאמר זה מבאר בעל התניא שאף שבמאמר 'איהו וחיה' שבאגה"ק (אגרת כ) שבסוף התניא (שגם נכתבה בזמן האחרון שלפני פטירתו) ביאר גודל ענין המצוות המעשיות שהן בבחי' עצמות אלקות וכו', הוסיף עתה במאמר 'הנפש השפלה', שבדורות האחרונים "א"א לקיים מצוות מעשיות וגמ"ה כראוי עפ"י תורת אמת בגדול המעשה, כי אם

בהתקרב הדעת העושה ורצונו הטוב הרחוק באמת באשר הוא סוף מעשה במחשבה תחלה. (ונעוץ תחלתן בסופן). ויש לרמוז בזה שהיום בעקבתא דמשיחא העיקר הוא הרצון הטוב באמת לקיים את המצוות המעשיות שסוף מעשה במחשבה תחלה, ומכיון שא"א לנו לקיים בחי' המעשה כראוי, הרי עלינו לקיים לכה"פ איך שהוא בשורש העליון בבחי' 'מחשבה תחלה' שבבחי' עולם הרצון, וכידוע שהרצון דקדושה הוא דבר גבוה ביותר בבחי' הכתר וכו'). והיינו שבעל התניא לפני פטירתו עלה לבחי' סוף מעשה במחשבה תחלה, שעלה לגלות אז שורש העליון דהבריאה שהוא ענין עלה ברצונו הפשוט, וגילה אז את גודל מעלת עבודת הרצון דקדושה, [וזהו בבחי' המובא בשפ"א (בראשית תרלו, בד"ה ברש"י) על הא שרצה הקב"ה לברא העולם במדת הדין ראה שאין העולם מתקיים שיתף מדת הרחמים, ומבאר השפ"א זי"ע שזה רק לענין המעשים של בני' שבחם א"א לצאת יד"ה מדת הדין, אך לגבי הרצון דקדושה, הרי ידוע מאי דאמרי אינשי 'אין לך דבר העומד בפני הרצון', כמו שביאר בזה מוהרנ"ת זי"ע שאין שום דבר שיכול למנוע את האדם מרצון דקדושה, וא"כ הרצון דקדושה של האדם צריך להיות בשלימות, וה"נ יש לרמוז במאמר דבעה"ת שאף שהמעשה אינו בשלימות מ"מ הרצון צריך להיות בשלימות].

א. הפסקים בהלכה המובאים כאן אין לסמוך עליהם למעשה.

ישוב הסתירה בין 'וארא אל האבות' לבין 'אל תפנו אל האבות'

ג] ואמר שלכא' נראה כעין סתירה בין הווארט הנ"ל לבין הווארט של הרה"ק מלובלין זי"ע (הובא בספר עשר אורות מע' ו' אות קכ"ג), שאמר "אל תפנו אל האבות" – היינו שלא תפנו אל אלו שרוצים, שלא תחשבו שיוצאים יד"ח ברצון שרוצים לעבוד את ה', וביאר החילוק דיש כאלו שמסתפקים בזה שיש להם רצונות טובים, ובפועל לא עושים כלום אלא משביעים את נפשם בעצם רצונות הטובים שיש להם, וע"ז נאמר "אל תפנו אל האבות", אך כשהרצון הוא רצון אמיתי שמביא אותו לעשות כל מה שביכולתו, אלא שבכ"ז אין מצליח לגמור כרצונו ונשארים דברים שיש לו רק בחי' רצונות אליהם, ע"ז נאמר "וארא אל האבות" שהרצונות דקדושה עצמם הם גבוהים ביותר ומביאים גילוי אלקות. וכמש"כ במקו"א בשם הרמ"ע מפאנו שכל הרצונות דקדושה שיש לאדם פועלים בשלימות בעולמות הג"ר (עולמות הכתר שהם כנגד בחי' הרצון), ויתגלו עולמות אלו לעת"ל, יראו עינינו וישמח לבינו.

תירוץ נוסף על הנ"ל

ד] ועתה הוסיף תירוץ אחר, כי הביאור בהווארט של הרה"ק מלובלין זי"ע עה"פ 'אל תפנו אל האבות', הוא דומיא דהמשך הפסוק ד'ואל הידעונים', שמפרש שם בזה שהכוונה לאלו 'הידעונים', (היינו שלא לפנות לאלו החכמים שיש להם ריבוי ידיעות חיצוניות ללא שיש להם השראת אלקות ודבקות בהש"ת), ודומיא דסיפא מתפרש גם רישא, ד'אל תפנו אל האבות', שהכוונה לאלו הרוצים ומתאווים רק לידיעות וחכמות חיצוניות (ללא פנימיות אלקות ודבקות בהש"ת), משא"כ קרא

דידן ד'וארא – אל האבות', שכנ"ל פירשו בזה בספה"ק שהכוונה שהש"י מתראה לאלו שרוצים, הרי פשוט שהכוונה לאלו הרוצים ומתאווים לגילוי אלקות ודבקות בהש"י שאליהם מתראה הש"י.

דבר פלא שמצאו בגוף דפרעה שלבו כמו בשר הכבד

ה] כבד לב פרעה. סיפר מורנו מה שסיפר לו ידידו המקובל הרה"ג רי"צ בלוי שליט"א בשם א' מגדולי ישראל שליט"א, ששמע דבר פלא מא' מהפרופסורים שטוענים הגויים שנמצא אצלם (במוזיאון בלאנדאן) עד היום את הגופה החנוטה של פרעה מלך מצרים, והיינו שיש שם כמה ממלכי מצרים החנוטים אך על אחת מהם טוענים שלפי השנים וההוכחות שיש אצלם הרי גוף זה הוא הגוף של פרעה מלך מצרים הנזכר בתורה [וצ"ע איך מתאים זה עם דברי חז"ל שפרעה זה היה אח"כ מלך נינוה, וא"כ לכא' לא היה צריך להיות ממלכים החנוטים שבמצרים, ואולי יש פירוש שמדרש זה הכוונה בסוד הגלגול כמו שיש עוד מדרשי חז"ל שמבאר האריז"ל שהמה בסוד הגלגול, ולפ"ז י"ל שפרעה מלך מצרים שניצל מטביעה בים סוף כדרשת חז"ל עה"פ 'עד אחד', חזר אח"כ למצרים ומלך שם עד מותו ואז חננוהו].

ומספרים המה דבר פלא שמצאו החוקרים שבגופה זו הלב שלה אינו מאותו סוג בשר כמו לב כל אדם, אלא הבשר של אותו הלב הוא כסוג הבשר של הכבד של כל אדם, ובזה מובן שנתקיים בפרעה כפשוטו לשון הפסוק 'כבד לב פרעה', שא"י ע"כ במדרש "מה הכבד כועס אף לבו של זה נעשה כבד", והיינו אף בגשמיות ממש שלב פרעה הוא כמו כבד².

ב. ז"ל האילת השחר (בפרשתן), כבד לב פרעה. במד"ר (ט' ח') איתא מה הכבד כועס אף לבו של זה נעשה כבד עכ"ד. א' הגיע לשווין בשנת תרצ"ט וסיפר כי הפרו' של המוזיאון מלונדון שנמצאים בו הגופות החנוטים של מצרים אמר דכשעסק בגופו

דבר פלא נוסף שנמצא בגוף הנ"ל

[ו] וְנוֹסִיף עוד מש"כ בא' מספרי זמנינו שמציין לעוד דבר פלא שיש בגוף זה, לגבי קומתו שמצינו בחז"ל שהיתה קומתו של פרעה משונה, כדאי' בגמ' מו"ק (דף יח ע"א), "ואמר אביטול ספרא משמיה דרב פפא פרעה שהיה בימי משה הוא אמה וזקנו אמה ופרמשתקו אמה וזרת לקיים מה שנאמר ושפל אנשים יקים עליה", ע"כ דברי הגמ'. והנה בגמ' גיטין (דף יד ע"ב) איתא, "אותן בני אדם הן אמה וכובען אמה ומדברין מחצייהן ושמותיהן מבוהלין וכו'", ופירש"י שם, "הן אמה. אנשי מדות גבוהים בקומה". ולכא"ו אפשר לפרש גם בדברי הגמ' במו"ק שמש"כ הגמ' שפרעה היה אמה היינו שהיה איש מדה גבוה בקומה, אך לפ"ז צ"ב הפסוק שמביאה הגמ' שהיה 'שפל אנשים', שמוזה משמע שכונת הגמ' שהיה נמוך וננס. אמנם אשכחן במהר"ל (באר הגולה באר ה) שנתקשה לומר בגמ' דמו"ק שמייירי כפשוטו, וע"כ מבאר שכוונת הגמ' לענין רוחני, (אמנם השל"ה הק' בסו"פ וארא כותב שמחויבים אנו לקבל דברי חז"ל שהם גם כפשוטו), והנה בגוף החנוט הנ"ל נמצא דבר פלא שחלקו העליון גדול וענק וחלקו התחתון לא גדלו ונשארו הרגליים כמו של ננס, וא"כ לפ"ז אפשר לפרש שאמה' של גופו הכוונה כפירוש רש"י בגמ' בגיטין (היינו שהיה בגופו גדול וענק), ודברי הגמ' במו"ק שהיה שפל אנשים קאי על קומת רגליו שהיה בהם כמו ננס (ונתקיימו ב' הדעות כאחד).

הביאור הפנימי בהא שנהיה לבו – כבד

[ז] וביאר מורנו ע"פ פנימיות ע"פ דברי רבינו האריז"ל (ספר הקומטים פר' בשלה עה"פ אנוסה מפני בני ישראל, ושם, יחזקאל כח) עה"פ

לא ידעתי את הוי"ה, שלא האמין פרעה בשם הוי"ה אלא רק בשם אלקים, [ויש בזה כו"כ ביאורים, כגון שלא האמין ברחמי השי"ת המרומזים בשם הוי"ה, וע"כ לא האמין שיגאל השי"ת את בני" לפני שנגמר הקץ של ת' שנה שנגזר עליהם ע"י מדת הדין של שם אלקים], והנה כידוע בקבלה עיקר שם הוי"ה מרמז על ספי' הז"א, שכנגדה ישנו בגוף האדם את לב האדם (שהלב הוא מרכז ואמצע הגוף, ומקושר עם כל הגוף, וכמו הז"א שהוא מרכז הי"ם ומקושר עם כל הי"ם), ושם בלב הוא משכן רוח האדם שהרוח כנגד ספי' הז"א [יחידה-כתר, חיה-חכמה, נשמה-בינה, רוח-ז"א, נפש-נוק']. ואילו נפש האדם שכנגד ספי' המלכות משכנה בכבד (שכידוע הכבד כולו דם, שנפש האדם בתוך הדם), ובזה מובן שפרעה נענש מדה כנגד מדה, שהיות שכפר בשם הוי"ה שכנגד הלב והאמין רק בשם אלקים שכנגד המלכות שכנגד הכבד נהפך לבו להיות כבד.

מח' החכ"צ והכו"פ לגבי תרגומו של נמצא בו לב

[ח] והוסיף הגאון הרי"צ הנ"ל שיש להסמיק ענין זה למח' הגדולה הידועה בפוסקים לגבי תרגומו של נמצא בו לב כלל, דהחכם צבי בתשובתו (סי' עד, ועי' שם סי' עו-עח) חידש להכשיר התרגומו באכילה, כי טען שלא יתכן שהתרגומו היה חי ללא לב, ובע"כ שהיה לו לב רק שמסתמא אחר השחיטה בא התול ונטל הלב, (וכן הסכים להיתר זה זקני הסמיכת חכמים, וכתב שכן פסק גם מהר"ל מפראג, ונדפסה תשובתו בשו"ת חכ"צ סי' עז), ומאידך זקני הרר"י אייבשיץ (כו"פ סי' מ סק"ד), חלק על החכ"צ והטריף התרגומו שחשש שיתכן שהיה בתרגומו זה איזה אבר אחר שעשה את פעולת

של פרעה ראה שלבו עשוי מבשר כבד והשתומם וא"ל את המדרש הנ"ל (ובאמת למ"ד במכילתא שפרעה נטבע בים הרי לא חנטו אותו ולמ"ד שנשארו חי י"א שמלך אח"כ בנינוה על פרקי דר"א פמ"ג וכי חזר למצרים ומת שם וחנטוהו). עכ"ד.

הוי"ה צור עולמים. בטחו בה', כל בני העולם, צריכים להתחזק בהקב"ה ולהיות בטחונם בו. אם כן, מהו עדי עד. אלא, צריך שיהיה תקפו של האדם במקום שהוא קיום וקשר של הכל, והוא נקרא עד, כמו שאתה אומר בבוקר יאכל עד, ועד הזה הוא מקום המיוחד לצד זה ולצד זה, להתקיים ולהתקשר, קשר כל ימות. ועד הזה בו תאות הכל, כמש"א עד תאות גבעות עולם. מי הן גבעות עולם, אלו הן שתי אמהות, נקבות, יובל ושמייטה, והן נקראות גבעות עולם, עולם כמו שאתה אומר, מן העולם ועד העולם. ותאותם היא בעד הזה, הוא הקיום של כהצדדים, תאות היוכל, העד, הוא העמיר אותו ולהמשיך לו ברכות, ולהריק עליו מבועים מתוקים. זהו שכתוב, צאנה וראנה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו. מלך שלמה, אמו תאות השמייטה, עד, להתברך ממנו ולהאיר ממנו, ודאי הוא שהעד הזה תאות גבעות עולם הוא. משום זה, בטחו בה' עדי עד, כי משם ולמעלה, הוא מקום מכוסה וגנוז, שאין מי שיכול להשיג שם, הוא מקום שמוש יוצאים ומצטיירים העולמות. זהו שכתוב, כי ביה הוי"ה צור עולמים י"ה הוי"ה, המצטיירים העולמים וזהו מקום צפון וסתום, וע"כ בטחו בה' עדי עד, שעד כאן עד, יש רשות לכל אדם להסתכל בו, מכאן ולהלאה אין רשות לאדם להסתכל בו, כי הוא גנוז מכל אדם, ומי הוא י"ה הוי"ה, שמוש נצטיירו כל העולמות, ואין מי שיעמוד על אותו המקום. וכו'. עכ"ל הוזה"ק.

טעמא בעי מדוע בטחון שייך דייקא לספי' הז"א

יא] והנה חזו"ק מדברי הוזה"ק שמבאר את הפסוק בטחו בה' עד עד, שעיקר הבטחון בהש"י הוא בהמקום הנקרא 'עד', שכמוכן מדברי הוזה"ק דקאי על ספי' הז"א שנקרא עד (שאל הז"א מתארים גבעות עולם שהם שתי אמהות נקבות, שהם הבינה הנקראת יובל שמתאווה להשפיע להז"א,

הלב, ומכאן זה חי התרנגול, ומ"מ דינו כטריפה כי סו"ם נחשב כאילו אין לו לב (אף שיש אבר אחר המשמש ועושה פעולת הלב תמורתו), וכ"כ עוד אחרונים (עי' בהערות לתשו' החכ"צ שם שהביאו הרבה דעות בזה). [והחזו"א (יו"ד סי' ד סק"ד) מחדש חידוש גדול יותר, שאף למענת הפליתי שיתכן שיש אבר אחר שמשמש את פעולת הלב, הרי גם לצד זה כשר התרנגול, שאבר זה מקבל עליו שם לב, כיון שהוא עושה את פעולת הלב, שאין לנו בחז"ל קבלה איך צריכה להיות צורת הלב, והעיקר שיש אבר העושה פעולת הלב שכזה נקרא הוא לב].

ההוכחה כנגד החכ"צ מהא דפרעה (ודחיית ההוכחה)

ט] ומ"מ ממעשה דפרעה הנ"ל אשכחן ראייה כנגד סברת החכ"צ, והיינו שחזו"ק שאין להוכיח מחיות התרנגול שבודאי היה לו לב אלא שנמלו חתול, וממעשה דפרעה חזו"ק כהדעות שיתכן שהיה בתרנגול אבר אחר שעושה פעולת הלב, כמו אצל פרעה שהיה לו כבד במקום הלב [ואמנם יש ליישב דעת החכ"צ שהרי באמת בפרעה הרי יש בגופו צורת לב אלא רק החומר של הברש היה עשוי מסוג בשר של הכבד, משא"כ בתרנגול הנ"ל שלא מצאו בכלל אבר שיש לו צורת לב, ובזה סובר החכ"צ שלא יתכן שיהא אבר אחר שישמש תחת הלב, ללא שיהא לו צורת הלב (היינו שיהא באבר צורת מורקים חלולים העובדים כעין משאבה למשוך ולהעביר הדם בכל חלקי הגוף)].

דברי הוזה"ק בענין הבטחון בהש"י, שהוא במקום שנקרא 'עד' (ספי' הז"א)

י] דיבר בענין הוזה"ק שכפרשתינו (דף כב ע"א) שמדבר בענין מדת הבטחון, וז"ל (מתרגום הסולם), וידבר אלקים אל משה וגו' בא"ל ש"י וגו'. רבי אבא פתח בטחו בה' עדי עד כי ביה

מדוע ברח משרע"ה מפני פרעה ולא התחזק במדת הבטחון

והמלכות שנקראת שמיטה שמתאווה לקבל מהז"א, וצ"ב מדוע שייך ענין הבטחון דייקא לספי' הז"א.

יב] וביאר ע"פ מש"כ במקו"א בשם האדמו"ר

האמצעי (בביאורו לדברי הוזה"ק הנ"ל) עה"פ ויברח משה מפני פרעה, שלכא' קשה מדוע לא התחזק משרע"ה במדת הבטחון ואז לא היה צריך לברוח מפני פרעה, וביאר שהיות שדרגת משרע"ה אז היתה במדרגת החכמה שהיא מדרגת הביטול הרי במדרגה זו קשה להתחזק במדת הבטחון, שכיון שיש לו ענין הביטול הרי

וכן אשכחן עוד שבחסידות חב"ד הרי כמעט בשום מקום בספריהם אין מדברים להדיא ממדת הבטחון, מלבד בפרשתינו שבספר ביאורי הוזה"ר להאדמו"ר האמצעי זי"ע (המובא להלן) מדבר מענין מדת הבטחון, ולכא' טעמא בעי מדוע אין מדברים בחב"ד ברוב ספריהם על מדת הבטחון, שהיא משרשי ועיקרי היהדות.

ג. זל"ק שם, הנה בא כאן במאמר זה לפרש שרש בחי' הבטחון שהוא ענין התוקף וההתגברות העצומה והיינו שאמר לאתקפא בי' בקב"ה שהוא פי' דבטחו בהוי' כו' כי פי' בטחו לשון טיחה ודביקה בתגבורת כמו בטוחות חכמה כו' וכך המדה של הבטחון הוא בחינת התגברות שמתגבר עצמו לבטוח שבוודאי ימלא בקשתו כמו בה' בטחתי שבכל ס' תהלים שהוא ענין חזק ואימוץ הלב בבטחון ברור ושרש ענינו היינו מבחי' תוקף ועוז של המדות או"ר כו' כמו עד"מ שיבטח אדם באהבת חבריו הנאמנה שיעשה לו דבר מה שיעקר החיזוק של אותו הבטחון הוא מחמת חיזוק אור האהבה כי נאמנה לו ואם אין האהבה חזקה אין הבטחון חזק כ"כ, ונמצא מובן שחיזוק הבטחון הוא תלוי בבחינת עוצם האותיות של המדות והרי מובן ג"כ שיעקר הבטחון הוא בחינת היש של המדה כי אור האהבה מצד עצמותה בלתי מורגשת כלל ליש ודבר מה, אך כאשר יבטח בלבו על דבר אהבה הרי בחי' הבטחון הזה הוא בחינת הרגשת היש דהיינו שעושה יש ודבר מן האהבה הזאת אחר שהוא בטוח בה בבחי' התגברות, הרי בזה מראה למדת האהבה לבחי' יש מורגש, כלומר הלא דבר הוא, וע"ד דמיון מן אהבת האוהב כשיגלה לו בדבור לאמר הלא אהבתיך מאד שזו הי' בחי' היש של האהבה האמיתית וכו', והנמשל מכ"ז יובן למשכיל למעלה בבחי' המדה של בטחון בה' שהוא מבחי' תוקף ועוז תגבורת של המדות כמו אהבה לה' או יראה כו' שבזאת נכון לבו בטוח בה' שלא יעזוב ג"כ חסדו ואהבתו ממנו לעוזרו בכל צרה וכיוצא, ונמצא שרש הבטחון הוא למעלה בבחי' המדות עליונות דאצי' כי רוח אייתי רוח ואמשיך רוח כו' כמ"ש אהבתי אתכם כו' ובאתעדל"ת דאהבת כנ"י למעלה מעוררים למעל' ג"כ כנ"ל, והבטחון בה' היינו בחינת הדביקות בבחי' תגבורת העצומה של המדות כנ"ל וגם הוא בחי' הרגשת היש של פנימיות המדות כו' ומעוררים למעלה ג"כ בחי' זאת למעלה מן המדות כנ"י ישראל, וזהו מה שביאר כאן לפרש הפסוק דבטחו בה' שהוא בחי' ז"א דאצי' כנודע, כל בני עלמא בעיין לאתקפא בי' בקוב"ה הוא בחי' המדות דאצי' כנ"ל, והתוקף וההתגברות הזאת היא במדות דוקא כמבואר במשל הנ"ל, ולכך לבו נכון ובטוח בלי שום ספק כנ"ל וד"ל. ואמנם מי ששורש נשמתו למעלה מבחי' המדות דאצי' כמו שרש נשמתו של משה שהיה מבחי' אור החכמה דאצי' וכמ"ש כי מן המים משיתיהו כו' כידוע לא שייך שם בחינת הבטחון כלל כי בחי' הבטחון הוא בחי' הרגשת דבר מה בתוקף ועוז כנ"ל, אבל בחכמה הוא בחינת כח מה דהיינו בחי' ביטול במציאות להיות כי באא"ס לית מחשבה תפיסה בי' כו' ואא"ס בחכמה הוא בבחי' ההעלם וכמ"ש ותתצב אחותו מרחוק וכמו מרחוק ה' נראה לי, ומזה מתסעף להיות בבחי' הביטול שהוא בחי' העדר הרגשת עצמותו וכמ"ש משה ונחנו מה כו' כי מה פשפשת כו' ולכך אינו יודע שום חיזוק לנפשו לבטוח בלבו בבטחון בדבר מה מאחר שהביטול למעלה מבחי' ההתפעלות באהבה שיש מי שנתפעל כו' ובבחינת הביטול לא יש התפעלות מורגשת שיהיה בו בחינת תפיסה להתגבר בזה בבחינת הבטחון כו' מאחר דלית מחשבה תפיסה שם אין שם במה להתפס ולהתגבר כו' וזהו שנאמר במשה ויברח משה מפני פרעה וכן ויברח יעקב וכו' ולכאורה יפלא למה לא בטח משה בה' שיציליהו מחרב פרעה וזה לא יתכן שלא היה לו למשה מדת הבטחון כו' אך הענין הוא לפי ששורש משה בחי' יש היפוך בחי' הביטול כנ"ל, ולכך ברח אז נפשו וכן ויברח יעקב כו' וד"ל. עכ"ל.

רואה ומאמין בהטובה שיש בכל דבר שמנהיג ה' עמו, ואין בידו הכח והעוז לשנות הגזירה אלא לקבלה באהבה ולהאמין שהיא טובה עבורו. [ומ"מ ברח מפני פרעה שכיון שאינו במדרגה לבטל ולשנות הגזירה מחויב הוא ע"פ תורה לברוח ממקום הסכנה, ואף כשיודע שהסכנה היא טובה

עבורו]. וכן הבאנו שם מבעל הלשם שמאריך שלפעמים הצדיקים מרוב ענותנותם וביטולם נופלים לקטנות ולחשש 'שמא יגרום החטא' (שזו ג"כ תוצאה מהביטול כמו יעקב אע"ה שאמר 'קטונתי וגו', ואז היה ירא 'שמא יגרום החטא', עיי"ש), [ובזה יש לבאר מדוע בחסידות חב"ד שעיקר הגילוי והעסק

ד. בעל הלשם שבו ואחלמה (בדרושי עולם התווה חלק ב' דרוש ה' ענף ד' מסימן ג' עד סוף סי' ז') האריך בזה בהרבה דברים מופלאים בגודל חיוב הבטחון במדת רחמי השי"ת, שע"ז מתגבר ובוטח בה' בלא חשש שמא יגרום החטא, ומתקיים בו והבוטח בה' אפילו רשע חסד יסובבנו כדאי' בחז"ל, ונעתיק מקצת מלשונו שם, וזל"ק שם (בסי' ד') כי הנה הגם שנודע הוא שמדת ירא חטא הוא מדה ומעלה שאין למעלה הימנו ונאמר משלי כ"ח אשרי אדם מפחד תמיד, עכ"ז הנה עיקרו הוא רק לשמור את עצמו שלא לבוא לידי חטא אבל להיות ירא שמא יגרום החטא אינו כלל הוא במעלת הצדיקים וכמ"ש. תהלים קי"ב, משמועה רעה לא יירא, נכון לבו בטוח בה', כי ע"י שלבו נכון בטוח בה' עי"ז סמוך לבו לא יירא, כמ"ש המפרשים שם וכן"ל סי' ג' בענין הביטחון, ובפרט מי שאינו מרגיש בעצמו שום חטא כלל ומכש"כ כאשר יש לו הבטחה מהקב"ה. (ואין להרהר על כמה קדושים מראשוני ראשונים שסבלו כמה צרות ורעות ולמה לא התמשו הם במדת הביטחון ואזי היו ניצולים בודאי, אך דע כי מדה אחרת היתה בהם, כי מהם שקבלו את היסורים באהבה ע"ד שאמר ר' עקיבא, ברכות ס"א ב', כל ימי הייתי מצטער כו' מתי יבא לידי ואקיימנו, וכן ע"ד אמר ר"א בר"ש, ב"מ פ"ד ב', אחי ורעי בואו, ומהם אשר לא רצו להטריח על קונם, והשתמשו במדת מסירת נפש ר"ל שמסרו את עצמם להקב"ה שיעשה עמהם הטוב בעיניו ית"ש ולא רצו להטריח על קונם שיעשה רצונם בדוקא, והוא ע"ד שאמר ר' יהודה בן בבא, סנהדרין י"ד א', הריני מוטל לפניכם כאבן שאין לו הופכים, וכן הנה יש בזה עוד ענין נעלם, כי לפעמים כאשר שהוא ברצונו ית"ש להביא הגזירה בדוקא, ע"פ כבשי דרחמנא אשר במחשבתו הנעלמה ית"ש, אז מסלק הבחירה ומטיל מורץ בלבבם עד שאי אפשר להאדם אז להתחזק במדת הבטחון, וכדי לקיים את הגזירה עכ"פ רח"ל, וע"ד שכתב הגאון ר' יעקב מליסא בשם הרמב"ן בביאורו למגילת אסתר בפסוק ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה ע"ש. אבל באמת הנה אין דבר עומד נגד הביטחון ועל זה נאמר, משלי כ"ח א', וצדיקים ככפיר יבטח). ונחזור להענין כי להסיר את הביטחון מטעם יראת החטא אינו מדה כלל במעלת הצדיקים, ע"כ.

עוד כתב (בסי' ה') וז"ל, והרי לנו מכ"ז כמה שגרם היראה יתירה שמא יגרום החטא, במקום שנתגלה הקב"ה באורו וטובו שרצונו הוא להיטיב, והרי ראוי הוא אז כל מאמין להיות נכון לבו בטוח בה' שיתגלה הטובה עכ"פ ולא ישתנה מפני כל ח"ו, ור"ל כי לא לבד בהבטחה מפורש כמו שהיה ליעקב אבינו ע"ה במראה הסולם ובעת יציאתו מחרן, (וכן לאברהם אבינו ע"ה בברית בין הבתרים, ולמשה רבע"ה במראה הסנה וכן אח"כ לכלל ישראל, בריש פר' וארא, לכן אמרו לבני ישראל כו' והוצאתי, והצלתי, וגאלתי, ולקחתי, והייתי, והבאתי, ונתתי, אשר כל אלו הרי הם הבטחות מפורשות על הטובה ואי אפשר שישתנה, עיי"ש בפנים המאמר), אלא גם באין הבטחה מפורשת, הנה מאחר שישנם כמה פסוקים בתורה שרצונו ית"ש הוא שישם האדם את בטחונו בה' תמיד, ומבטיח הכתוב כי הבוטח בה' הנה ה' מבטחו, הרי הוה כ"ז ג"כ מכלל ההבטחות המפורשות על הטובה כי הרי הכתוב מבטיח שהבוטח בה' חסד יסובבנו ואמרו רז"ל, מדרש תהלים ל"ב, אפי' רשע הבוטח בה' חסד יסובבנהו, וכן"ל סי' ג', א"כ כאשר מונע את עצמו מהביטחון מחמת יראה שמא יגרום החטא הוא דבר שאינו טוב ליראי האלקים. עכ"ל, וכע"ז אי' מהבעש"ט הק' (תולדות יעקב"י פר' משפטים) שכל זמן שיש לאדם בטחון בה' אין לו לירא ולפחד משום עונש, וכשנגזר על האדם איזו גזירה, אזי ראשית נוטלים ממנו הבטחון, וע"ז יש לאדם להתפלל שלא יטלו ממנו הבטחון, ואז אין לו לפחד משום דבר שבעולם. ועפ"ז מביא הלשם שם בשם האלשיך ובשם הרמ"ע מפאנו (בע"מ חיקור דין ח"א פ' כ"ד) לפרש הפסוק וירא יעקב, על שויצר לו, היינו שהתיירא ע"ז שראה שאיבד את מדת הבטחון, שבזה הרי הוא נתון עתה באמת בסכנה וצריך לעשות השתדלות בדורון ותפלה וכו'.

שלהם היתה במדרגת הביטול והחכמה לא יכלו לגלות שם הענין דעבודת הבטחון, וכדמשמע מדברי הוזה"ק הנ"ל].

משרע"ה התעלה אח"כ להביטול דרדל"א שאינו בסתירה להבטחון

יג] אך האמת שרצון הש"י שיתחזקו במדת הבטחון ולא יפסידו מדה זו מחמת הביטול, ובאמת משרע"ה בעצמו זכה אח"כ להתעלות מהביטול של בחי' אין לבד (בבחי' הביטול של ספי' החכמה) אל בחי' הביטול הגמור שברדל"א שהוא בחי' 'אני ואין', ושם אין הביטול סתירה להבטחון, ששם במקום העליון דהביטול הגמור מתגלה על הבטל הכח והעוז של 'אני' דקדושה, שהוא ה'אני' של הש"י, שמכח זה יש בידו עוז ותעצומות לבטל את כל הגזירות ולגלות את רצון העליון והפנימי של הש"י שברצונו להטיב לבניו הטבה גלויה בכל מילי דמיטב.

המעשיות ששלח הבעש"ט את תלמידיו ללמוד מדת הבטחון מאנשים פשוטים

יד] אמנם דרגה זו של הבטחון במקום העליון של הרדל"א היא דרגה הגבוהה ביותר (שהיא דרגת משרע"ה בשלימות השגתו ואין מדרגה לשאר העם), והלא מדת הבטחון שייכת לכל א' מבנ"י, ואפי' לאנשים פשוטים והמון העם (וכידוע המעשיות ששלח רבינו הבעש"ט הק' את תלמידיו הצדיקים הגדולים ללמוד מדת הבטחון מאנשים פשוטים מהמון העם, והזינן מזה שאדרבה מדת הבטחון נמצאת לפעמים אצל אנשים פשוטים באופן נעלה יותר מאשר אצל הצדיקים, ומעמא בעי').

ספי' הו"א – אהבה ויראה הטבעית להש"י כמו בן האוהב לאביו באהבה טבעית

טו] והביאור בזה י"ל ע"פ מה שמשמע בזה"ק הנ"ל (שם) שמדת הבטחון שייכת

דייקא לספי' הו"א, וכנרמז בפסוק 'בטחו בהוי"ה עד עד', ומפרש הוזה"ק שספי' הו"א נקראת 'עד', שבה נמצא ענין הבטחון (וידוע מש"כ הספה"ק ששם הבטחון הוא שם הק' אכדמ"ס העולה בגימ' 'עד'), וכמ"ש בפסוק 'עד תאות גבעות עולם', ומפרש בזה הוזה"ק שגבעות עולם קאי על ספי' הבינה ('אמא' כלפי הו"א), ועל ספי' המלכות (שהיא נוק' דו"א), ששני הגבעות עולם האלו (אמא ונוק') תאבים ('תאות') אל הו"א, והיינו שאמא תאבה להשפיע השפע אל הו"א (כדאי' בחז"ל שיותר ממה שהבן רוצה לינוק רוצה אמו להניקו), והנוק' מתאוה לקבל השפע מהו"א, וזה פי' הפסוק 'עד' – שהוא הו"א, הרי הוא נמצא בין ב' גבעות העולם (אמא ונוק') ששניהם תאותם אליו להשפיע לו ולקבל ממנו כנ"ל].

והנה ספי' הו"א הוא כנגד הדרגה בעבודה"י הנקראת 'אהבה ויראה ודבקות הטבעית' (בלשון חסידות חב"ד) שהיא נמצאת בירושה אצל כל א' מישראל, וכדכתיב 'בנים אתם לה' אלקיכם', שמפרשים בזה בקבלה שהכונה שכל נשמה של כל יהודי נקראת בן אל הו"א (הוי"ה) ואל הנוק' (אלקי"ם) דאצי", ודרגת הו"א נקרא 'יש' דקדושה, והיינו שהיא באמת דרגה מסוימת בעבודה"י ואינה דרגת השלימות, [שלמעלה ממנה נמצאת ספי' הבינה שהיא דרגת האהבה והיראה שבמוחין שבאה לאדם מתוך עמלו בהתבוננות באלקות והיא דרגת 'ביטול היש', ומעליה דרגה דספי' החכמה שהיא בחי' הביטול שרואה שהכל אלקות וכו']. אך לענין הבטחון נקל ביותר לבא אל הבטחון דוקא בדרך זו דהו"א.

הבן האוהב את אביו אהבה טבעית סומך ובוטח בו שיעשה את הטובה הגלויה בשבילו
טז] והיינו שדייקא בדרך האהבה וכו' הטבעית, שחש הנכרא האהבה טבעית כלפי הש"י כמו שחש בן אל אביו אהבה

הבטחון, שזו עבודה מיוחדת של צדיקים שאף כשעולים במדרגות העליונות צריכים להשמר ולהזהר שלא לאבד עי"ז את המדרגות התחתונות. (וכמובא בספח"ק גם לענין מדת היראה שאף אלו הצדיקים שזכו למדרגת יראה גדולה של יראת הרוממות היתה אצלם כל יום עבודה שלא לאבד גם מדרגה הקטנה והפשוטה של יראה תתאה – יראת העונש – ויראת הטא, ואכמ"ל).

בפר' וארא שבה מתקנים את הז'ת-ז"א, זוכים להבטחון בניקל

יה' ועפ"ז מובן הקשר שיש למדת הבטחון דייקא לפרשתינו, שכידוע בפר' וארא מופיעים ז' המכות שהכה בהם הש"י את פרעה שהם הכניעו את הז'ת דקל' של פרעה, ונתגלה בזה דרגת וספי' הז'א דקדושה (שם דרגת הוי"ה), ואח"כ בפר' בא בג' מכות דארבה הושך ומכת בכורות עלה משרע"ה ונכנס להכניע את קל' הג'ת דפרעה, וכיון שכנ"ל מדת הבטחון שייכת כפרט לספי' הז"א, הרי מובן שעיקר עבודת הבטחון שייך לפר' וארא שבה זוכים בג' לקבל ולגלות דרגת הז"א דקדושה, שנתגלה ונתתקן ע"י ז' מכות הראשונות לכל בג' כל הז' מדות דקדושה, שהם האמונה והאהבה והיראה וכו' הטבעיות שיש אצלם בירושה מאבותיהם הק', שעל ידם זוכים למדת הבטחון בניקל, יזכנו הש"י לבטוח בו כראוי בלב שלם ועי"ז נזכה לעשות רצונו ית"ש כמו אצל אבותינו הק' ש"כעבור שבטחו כך"ז זכו ל"ותלמדם חוקי חיים לעשות רצונך בלבב שלם" אכ"ר.

טבעית הרי בכח זה בוטח וסומך עליו שיעשה עבורו מה שטוב לו בהטבה גלויה, כמו שכל בן סומך ובוטח על אביו בהרגשה טבעית שמרגיש שברצונו להטיב עמו בהטבה גלויה, משא"כ כשעולה האדם במדרגות ויוצא מהדרגה הטבעית שבאה אליו בירושה ונכנסה לדרגת הבינה והחכמה ע"י שמתכונן באלקות הרי שם מרוב שמשיג גדלות ה' עד שמבין שבאמת אין לנו השגה כלל בו ית' דלית מחשבה תפיסה ביה כלל, כמ"ש שם הזוה"ק שמכאן ולהלאה אין רשות לאדם להסתכל בו, כי הוא גנוז מכל אדם, ואין מי שיעמוד על אותו מקום, הרי עלול לאבד את הרגשת הקשר הטבעי שחש בן כלפי אביו, שהרי כנ"ל הדרגה שבה אנו נקראים כנים היא דרגה המצומצמת של ז"א ונוק' שכלפי גילוי הזה של הש"י איך שהוא מתגלה אלינו בדרגת הוי"ה אלקינו, שם בניקל להרגיש האהבה והיראה הטבעית של בן לאביו כנ"ל, אך כשעולה למדרגה עליונה ממנה אף ששם זוכה לדרגות גבוהות בהשגת אלקות מ"מ נמצא בסכנה לאבד הרגשת הבן לאביו שהלא שם אין גלוי הקשר דאב ובן, אלא שם משיג האדם שאין לנו שום השגה בו ית', וקשה לבטוח בו ית' במדרגה זו שיעשה עמו הטבה גלויה מה שמבין הוא שטוב עבורו, דהלא אין השגה ותפיסה בו ית' ובמעשיו שם.

עבודת הצדיקים שלא לאבד את מדרגות התחתונות אף כשנמצאים במדרגות עליונות
יז' וע"כ הוצרכו צדיקים לרדת לפעמים אל המון העם ללמוד מהם דרגת

ברוך ה' לעולם אמן ואמן

עניני הלכה

**חידוש דה' בית הוראה' שאסור לרב המתיר
לדרוש את דעתו ברכים בסתמא**

א] דיבר מענין הספר החדש 'בית הוראה' על כללי הפסק והוא ספר חשוב מאוד שיש בו הרבה הלכות וחידושים הנוגעים לכל אחד, שאינם כתובים בספרים אחרים, והאברך הת"ח מחבר הספר (הרב אוריאל מאיר מירושלים) רוצה לחדש (בס' ה' ובס' י') דבר חדש, שהיות וקיי"ל (ע"ז דף ז' ע"א) ש"ספק דאו' לחומרא" הרי כל רב שסובר על איזה דבר שהוא מותר (כגון למשל אלו הרבנים הסוברים שמותר לפתוח בקבוקים בשב"ק) ויודעים הם שיש רבנים אחרים החולקים עליהם וסוברים שהדבר אסור מדאו', הרי (לפי חידוש הת"ח הנ"ל) אסור לרב המתיר ליתן דרשה ברכים ולומר בסתמא שהדבר מותר, שהלא בזה הוא מכשיל את חלק מהשומעים שאינם תלמידיו המובהקים, שלהם אסור לסמוך על דעתו להקל, כי אצלם הוי הדבר בדין דספק דאו' לחומרא, וע"כ בדרשתו לרבים (כשיודע שחלק מהשומעים אינם מתלמידיו המובהקים ואסור להם לסמוך על דעתו להקל), עליו לדרוש ולבאר שבדבר זה נחלקו הפוסקים, שיש אוסרים מדאו' ויש מתירים, וההלכה היא שמי שאין לו רב מובהק המתיר מחויב להחמיר כדין ספיקא דאורייתא לחומרא, אלא כיון שדעתו

העצמית היא להתיר הרי מי שהוא תלמידו המובהק מותר לו לסמוך על דעתו, ע"כ החידוש של המחבר הנ"ל.

לשון הריטב"א (שממנו דייק חידוש הנ"ל)
ב] ומדייק חידוש זה מלשון הריטב"א (בע"ז שם, ומובאים דבריו בחזו"א בכללי הוראות או"ה סי' קנ"א) שכותב וז"ל, ודאמר נמי דאחרים הבאין לעשות בהוראתן חולכין אחר המחמיר בדאורייתא, דוקא בענין אחר כיוצא בזה שנחלקו אלו, אבל באותה חתיכה עצמה שנחלקו בה כיון דשקולין הם וכי הדרי אפיליגי בה אין הוראת איסור חל באותה חתיכה, והכי מוכח התם ביבמות דאמרינן התם (יד ע"א) דבית הלל ובית שמאי אלו עושין כדבריהם ואלו עושין כדבריהם והיו מתירין צרת הבת והיתה מותרת לינשא להם, שעל כל אחד ואחד שהיה מעשה בא עליה היו מורין לו בה להיתר, ואילו לא היה לזה לעשות בהוראתם כנגד דב"ה לא היו מורין בה להיתר, אלא ודאי שמע מינה שאותה אשה מותרת היתה לינשא על פיהן, והיינו הא דקאמרינן במכילתין (לקמן מ' ע"א) נפקי שיפורי דרבא ושרי שיפורי דרב הונא בר חנינא ואסרי, וכיון דמר אסר היכי הוה שרי מר בשיפורי לאחרים במאי דלא הוה להו למעבד

א. ז"ל החזו"א שם (סק"ה), הא דאמרו עירובין (ז' א') הרוצה לעשות כדברי ב"ש עושה כדברי ב"ה עושה, הק' הריטב"א מהא דאמרו בע"ז (ז' א') דבשקולין בש"ת הלך אחר המחמיר. ולכאורה י"ל דהתם באינו במקומו של המתיר או שכבר מתו החולקין, אבל אם הוא במקומו של המתיר ומקבל עליו ב"ד זה לעשות כקוליהן וכחומריהן שפיר דמי, אבל מדברי הריטב"א משמע דב"ש וב"ה היו בעיר אחת ממש ושניהן היו ב"ד לכל העיר, ולכן כ' שאין רשאים לעשות כב"ש או כב"ה לקולא, אלא א"כ הורו להן על מאורע שאירע וצריכין לשאול בכל פעם כדי להקל, ואפי' אם שני אמוראים הן אורחים בעיר ונשאלה שאלה לפנייהם והיה זה אוסר וזה מתיר רשות ביד כל אחד להקל, אע"ג שלא יעשה כחומרותיו לימים הבאים. עכ"ל.

כהוראתו לקולא, וליכא למימר דהוה מוקים נפשיה רב הונא בר חנינא גדול מרבא בחכמה ובמנין, דהא מסתמא שקולין נינהו, ואפילו כי לא הוו שקולין לא הוה מר עביד יוהרה לאוקמיה נפשיה בהכי ולפרסומי מילתא כולי היא, כי מי כמוהו ענו ושפל רוח, אלא ודאי כדאמרן. וכל היכא דהוו שקולין ונחלקו באחת לא חל איסור באותה חתיכה ורשאי המיקל להורות לאחרים לקולא באותה חתיכה והרוצה לסמוך עליו ולנהוג קולא באותה חתיכה שהורה בו הרשות בידו, אבל בחתיכה אחרת דכוותיה בהא ודאי בשל תורה הלך אחר המחמיר. עכ"ל הריטב"א.

משמעות הריטב"א שרק לגבי נידון דחתיכה עצמה מותר להמתיר לפרסם דעתו

ג] והנה מחבר ספר הנ"ל מדייק מלשון הריטב"א שאסור למורה המתיר להורות את שיטתו רק באופן שמותר לשומע את דבריו לעשות כוותיה, וכמו שכותב שם הריטב"א לגבי מה שהתירו ב"ש צרת הבת להתייבם ש"אילו לא היה לזה היתר לעשות כהוראתם כנגד ב"ה לא היו מורין בה להיתר, והיינו שאף ב"ש עצמם שסוברים שצרת הבת מותרת להתייבם לא היו מורין כן אם לא היה לזה לעשות כהוראתם, וכן כותב הריטב"א לגבי המעשה מהדגים שנחלקו האמוראים האם מותרים או אסורים וכל אחד הוציא שופרות בעיר לפרסם דעתו, וכותב הריטב"א "וכיון דמר אוסר היכי הוי שרי מר בשפורי לאחרים במאי דלא הוה להו למעבד כהוראתו לקולא", והריטב"א מוכיח מגמ' זו שבאותה חתיכה עצמה שנחלקו בה כיון דשקולין הם אין הוראת איסור חל באותה חתיכה, אבל בחתיכה אחרת דכוותיה בהא בודאי בשל תורה הלך אחר המחמיר. ומזה מוכיח מחבר הספר הנ"ל חידושו הנ"ל שלגבי דרשה שאין אנו דנים בה עכשיו על חתיכה שלפנינו שהורה בו היתר, אלא הדרשה הוי כנידון של חתיכה אחרת שאינה

לפנינו, ובזה הרי יצטרכו השומעים (שאינם תלמידים של הדורש) להחמיר כהדעות האוסרים, וא"כ אסור להרב הדורש להכשילם ולומר להם ההיתר בסתמא, אלא עליו לדרוש ולהודיעם דהוי מח', וכל מי שאינו תלמידו עליו להחמיר בזה. עכ"ד ספר הנ"ל.

אין המנהג כן וכן מהרמב"ם מוכח דלא כהריטב"א

ד] והעיר מו"ר על חידוש פלא זה כמה הערות, (א) גם המחבר הנ"ל מודה שלא היה כן המנהג מעולם, וכל רב שדעתו היתה ברורה לו להקל באיזה ענין אף באיסור דאו', דרש את דעתו ברבים ללא שום חשש, וע"כ קשה לכאן' לחדש חידושים תמוהים שהם נגד המנהג הרווח.

ב] ואף אם נקבל חידוש המחבר הנ"ל בדברי הריטב"א, הרי סו"ם הפוסק העיקרי שעליו נבנה כל השו"ע אינו הריטב"א אלא הרמב"ם, והלא הרמב"ם בכל חיבורו לא הזכיר בשום מקום דעות החולקים עליו, וא"כ הרמב"ם בודאי אין סובר כחידוש המחבר הנ"ל, (וכמו שהרגיש ג"כ בספר הנ"ל), וא"כ הרמב"ם מכריע את שיטת הריטב"א הנ"ל.

אף הריטב"א מודה שמותר לרב לדרוש דעתו להיתר באיסור רגיל (שאין מפורסם עדיין דעת האוסר)

ה] ג] ועיקר ההסבר מדוע אף להריטב"א מותר לרב המתיר לדרוש את דעתו להיתר (ואין זה דומה למה ששואל הריטב"א איך הכריז האמורא המתיר את הדגים את דעתו כנגד רבא שאסרם), שכל רב הדורש כוונתו ורצונו שלא ישמעו השומעים רק את דרשתו, ורצונו שידעו הם רק את דעתו בלבד, ובכח"ג שיודעים הם רק את דעתו הרי מותר להם לעשות כדעתו, שאין להם עדיין שום ספק, כדאשכחן להדיא בכסף משנה (בסוף פי' על הקדמת

לפני הבחירות נוסע מחו"ל לירושלים עיה"ק לישא שם דרשות ברבים להתיר ולחייב ההליכה לבחירות, אף שידע שכבר נתפרסם שם דעת האוסרים, ובזה לכא' קשה מדברי הריטב"א הנ"ל, וצ"ל שסבר הגר"א קוטלר שדעתו היא דעת הרבים, וסבר שבטלה להלכה דעת היחיד האוסר, וסבר שיש בזה דין דאחרי רבים להטות, אף שלא ישבו לדון יחד כמשמעות הש"ך בכללי הוראה (ודלא כדעת הסמאמער רב שסבר שאין בזה דין דאחרי רבים להטות רק כשיושבים ודנים יחד כמ"ש הב"י סי' יב בשם תשובות הרשב"א), ואכמ"ל בפלוגתא זו (שהיא היתה ג"כ מח' בין בעל התכלת עם המתנגדים לשיטתו).

נראה שאין לחלק בין חתיכה לפנינו לגבי אירוע ומעשה שבא לפנינו

[ז] (ה) ועוד י"ל שסבר הגר"א קוטלר וצ"ל שכמו שיש היתר דהריטב"א לגבי החתיכה שנחלקו עליה, ה"נ יש ההיתר בכל פעם שבאה השאלה דהבחירות לפנינו לבא ולהורות לגבי בחירות אלו שמותרות, שאין חילוק בזה בין הפצא לגברא, שכמו שחלה הוראת ההיתר על החפצא לגבי חתיכה זו, ה"נ חלה הוראת ההיתר על הגברא לגבי מעשה זה שנחלקו עתה שניהם לפנינו, (וכן מוכח שאין חילוק בזה מדברי הריטב"א שם שכותב דבריו גם לגבי פלוגתא דצרת אח ששם תלויה הפלוגתא על הגברא ולא על הפצא), ע"כ סבר שמותר לו להורות ולפרסם דעתו להיתר אף לדעת הריטב"א הנ"ל.

הרמב"ם) שכתב שכשאדם נחפז ואין בכוחו לברר ההלכה יכול לסמוך על פסקי הרמב"ם, וה"נ כשאדם יודע דעת רק אחד מהפוסקים מותר לו לסמוך על דעתו.

וכל קושיית הריטב"א היא מהמעשה דהדגים, ששם הכריז כבר רבא בשופרות ופירסם בכל העיר את דעתו שהדגים אסורים, והאמורא המתיר ידע כבר שפורסם בכל העיר דעת האוסר, וע"ז הקשה הריטב"א איך הלך הוא לפרסם דעתו להיתר, הלא השומעים שכבר שמעו דעת רבא לאסרם, הרי להם יש הדין דספק דא' לחומרא, ואיך מותר לאמורא המתיר להכשילם לעבור על הדין דספק דא' לחומרא. (וכן מיירי הריטב"א במח' ב"ש וב"ה בצרת האח שהיתה מח' מפורסמת בישראל שודאי שמעו כולם גם דעת האוסרים), אך כנ"ל בדרשה שהרב דורש לאלו השומעים את דבריו, אין לו לחוש שמא ישמעו השומעים גם את דעת האוסר, וע"ז יכשלו על ידו לעבור על הדין דספק דא' לחומרא, אלא מותר לו לדרוש את דעתו בכוונה וברצון שישמעו השומעים רק את דעתו ובזה מותר להם לעשות לכתחילה כדעתו.

ביאור דעת הגר"א קוטלר וצ"ל שפירסם דעתו להיתר אף כשנתפרסם דעת האוסר

[ז] (ד) אמנם מצינו לפעמים אצל גדולי ישראל שהלכו לפרסם דעתם להיתר אף שידעו שנתפרסם כבר ברבים דעת האוסר וכמו בענין הבחירות באר"י, שהגאון ר"א קוטלר וצ"ל היה

ב. ואחד התלמידים רצה לומר שסבר הגר"א קוטלר וצ"ל שאין ההלכה כשיטת הריטב"א הנ"ל שלא הובאה בשום אחד מהפוסקים (שאף החזו"א העתיק רק את חידוש ההיתר של הריטב"א, ולא את החומרא היוצאת ממשמעות דבריו), אלא סבר שמותר לרב המתיר לפרסם דעתו אף כשיודע שכבר נתפרסמה דעת האוסר, שהלא הכלל הוא רק ש'ספק דאורייתא לחומרא' והלא להרב המתיר אין לו שום ספק בהיתרו (וכידוע מדברי רש"י בביאור הא ד'כוחא דהיתרא עדיף', שכל א' המתיר הוא משום שאין לו שום ספק בהיתר), וא"כ לגבי ידיה אין כאן כלל צד של דינא דספיקא דא' לחומרא, דאצלו ברור שכל האוסרים הם טועים בדבר הלכה, (ואלו הנגריים אחריהם הרי הם טועים ג"כ כמתם), ואמאי נימא שיצטרך להזכיר דעתם המוטעית (לפי דעתו), אך מורנו לא קיבל ביאורו זה, כי קשה לומר שחלק על דברים מפורשים מאחד הראשונים ללא מקור ברור.

צ"ב ומקור להנהגה שבדור האחרון לשאול**בבית הוראה שיש שם הרבה רבנים**

ח] והויסיף מורנו לבאר שנראה שהמנהג המצוי והרווח בימינו יסודו בנוי על דברי הריטב"א הנ"ל, דהנה המנהג המצוי כהיום שהוקמו ב"ה בהרבה מקומות בתי הוראה ששם יושבים במשך היום רבנים ועונים לשאלות העם, וברוב בתי הוראה מתחלפים הרבנים במשמרות שכל שעה יושב רב אחר העונה לשאלות, וידוע שיש הרבה דברים הנוגעים אף לעניני דא' (בעניני מראות) שנחלקו הרבנים בהוראתם, והנה לרבים מכנ"א אין להם רב קבוע שאותו שואלים כל פעם, אלא הולכים לבית הוראה בשעה שמזדמן להם לשאול ונוהגים כפי שהורם החכם הנמצא באותה שעה, ואף לקולא (אף שידוע שיש רבנים אחרים האוסרים בזה גופא כשהוא עצמו שואלם בהזדמנות אחרת), ולכא' צ"ב והמקור להנהגה זו.

בדא' אחר המחמיר, ומבאר החזו"א ומוכיח זאת מכמה מקומות בש"ס שכשיש לאדם רב מובהק יכול לסמוך עליו אף בדא' לקולא ואף כנגד רבים, וכדאי' שבמקומו של ר' אליעזר היו כורתים עצים למילה בשב"ק, (אף שרבנן שהם הרבים חולקים ואוסרים זאת מדא'), [וכן יש להוסיף שאף שהחזו"א שם כותב שרב מובהק היינו "ששומע שמעותיו ברוב המצוות", מ"מ שמענו חידוש מהגר"י ליברמן שליט"א שציידד לומר שמותר לאדם לקבל עליו רב מובהק במקצוע אחד בתורה, כגון הל' שבת, ונקט לדוגמא את הגרשז"א שהיה גדול מפורסם בפסקיו בהל' שבת, ומקבל עליו אדם שהגרשז"א הוא רבו המובהק בהל' שבת וכדו', (ועיין בספר החדש הנ"ל מה שדן בענין זה), ואולי מקורו דהגר"י ליברמן הוא מדברי הירושלמי שאי' שם לגבי קימה בפני רב מובהק, שיש דין דרבו מובהק למי שלמד ממנו מקצוע שלם בתורה].

דין דרב מובהק – ורב לגבי מקצוע א' בתורה

ט] והיינו דבשלמא אדם שיש לו רב מובהק ששואל אותו תמיד על שאלותיו וסומך עליו תמיד בין לקולא בין לחומרא, הרי בזה כבר אשכחן בדברי החזו"א (בס' קנ הנ"ל) שמפרש את דברי הגמ' (עירובין דף ג) שהעושה כב"ש עושה וכב"ה עושה (והיינו קודם הבת קול), שלכא' קשה איך מותר לו לעשות כפי שרוצה הלא אי' בגמ' (ע"ז דף ז') שכששני חכמים חולקים הלך

אך בדוגמא הנ"ל דה' בית הוראה שאין לו רב מובהק ושואל בכל פעם רב המזדמן לו, בזה צ"ע איך יכול לסמוך על תשובת הרב להתיר אף באיסור דא', אף שידוע שיש רבנים אחרים המורים לאיסור, [ובכל הדורות לא היתה מציאות זו של בית הוראה שמתחלפים שם הרבנים בכל שעה, שהוא חידוש של זמן האחרון, אלא בכל קהילה היה רב שהיה עונה לכל השאלות, ואף עיר שהיו בה כמה רבנים הרי המנהג הרגיל היה שכל

ג. ז"ל החזו"א שם (סק"א), ויש לעי' בהא דאמרו חולין (מד א') הרוצה לעשות כדברי ב"ש עושה כדברי ב"ה עושה, ומפרשין דהיינו קודם ב"ק, ועדיין לא הכריעו ההלכה דב"ה רובא וב"ש מחדדי טפי, ואכתי אי שקולין הן הא יש להחמיר בשל תורה, ונראה דהא דבשל תורה הלך אחר המחמיר אינו אלא בשאין אחד מהם רבו, אבל אחד מן החכמים הוא רבו הלך אחריו אף להקל, ומקרי רבו כל שהוא קרוב לו ושומע שמעותיו תמיד ברוב המצות, ובזה אם יש שני חכמים קרובים לו רשות בידו להחזיק בהוראותיו של אחד מהם ולהחזיקו כרבו, והיינו דאמרינן הרוצה לעשות כדברי ב"ש עושה והיינו להחזיקם כרבו ולהלך אחריהם תמיד בין לקולא בין לחומרא, ודין זה בין בחיי החכם ובין לאחר מותו, כל שידועות הוראותיו והלכותיו מפי תלמידיו או מפי ספריו, והנה ראשים להלך אחר רבם אף להקל בשל תורה ואפי' החולקים עליו הם הרבים, כל זמן שלא היה מושב ב"ד ודנו זה כנגד זה והכריעו את ההלכה, והיינו דאמרו ביבמות (י"ד א') במקומו של ר"א היו כורתין עצים כו' במקומו של ריה"ג כו'. וכו'. עכ"ל.

גדולים מהם החולקים עליהם), הרי נראה שדברי הריטב"א מיירי רק כששני הרבנים לפנינו, ושניהם פירסמו את דעתם ושמע דעת שניהם (כהחיא דמעשה הדגים בע"ז דף ז), שאז כשאחד מהם גדול מחבירו יעשה כדבריו, אך כשאין לפניו בבית הוראה עתה רק רב אחד בזה יכול לשאול את הרב המצוי לפניו ולעשות כהוראתו, אף שידוע שיש בעיר איזה רב הגדול ממנו החולק עליו [ויש עוד הרבה להאריך בסוגיא זו, ואכ"מ].

עצתינו לאלו שאין שומעים לדעתינו ומשתתפים בבחירות

יב) וע"כ דרכינו כשאנו רואים אחד הרוצה להשתתף בבחירות (ואין לו רב מובהק שעליו הוא סומך ברוב מצוות התורה כדברי החזו"א הנ"ל), [וכבר ביארנו במקו"א דעתינו שדבר זה הוי בגדר ספיקא דאורייתא לחומרא, ע"כ דעתינו דיש למנוע זאת (למי שאין לו רב מובהק)], אלא שכשאנו רואים שא"א להשפיע על האדם למנוע מזאת, מיעצים אנו לו שלכה"פ יעשה כדברי הריטב"א הנ"ל (שאף שכנ"ל אין דבריו מובאים בשו"ע הרי החזו"א מעתיקו להלכה), והיינו שישאל בעצמו רב מובהק שבירר הסוגיא בעצמו ויצא לו להיתר ויורה לו על חתיכה זו (היינו על בחירות אלו של פעם זו) להיתר, שבכה"ג לדעת הריטב"א ליכא הדין דספק דאורייתא לחומרא [אך אלו הסומכים על פסק הכללי של רבנים המתירים ללא ששאלו ושמעו בעצמם רב מובהק המתיר מבירור דיליה הרי לא חל עליהם היתר הריטב"א שמתיר רק לגבי חתיכה שקיבל עליה את הוראת הפסק כנ"ל].

אחד היה שואל כל שאלותיו לרב המובהק הרגיל שלו].

המנהג בימינו מבוסס על דברי הריטב"א הנ"ל

י) וההסבר שצ"ל ליישב מנהג הנ"ל, הוא ע"פ דברי הריטב"א הנ"ל, (שכנ"ל דבריו מועתקים להלכה בחזו"א, וכן אשכחן גם בא' מפוסקים הקודמים, מהר"י בן לב או מהר"ם הגיז, שמעתיק ג"כ את דברי הריטב"א), והיינו דהריטב"א שם מביא בשם רבו הרא"ה שדין ספיקא דאורייתא לחומרא הוא דוקא כששני חכמים חולקים ולא שאל אחד מהם, אך כששמע וקיבל את פסק אחד מהם על חתיכה מסוימת חלה ההוראה לגבי חתיכה זו ויכול לעשות כן אף לקולא [ובקה"י (ברכות סי' א) מבאר שהוא מדין ד'זקמת ועלית אל השופט אשר יהיה בימים ההם' ז'עשית ככל אשר יורוך', והגר"מ פיינשטיין כתב (בספרו דברות משה עמ"ס פסחים) שזה מדין 'כח הפסק' (והוא מוכיח זאת מהגמ', ולא הביא דברי הריטב"א)]. ועפ"ז יש ליישב ג"כ מנהג המצוי כהיום שהולכים לבית הוראה ושואלים הרב הנמצא שם באותה עת, שבזה ששאלו חלה על החתיכה ששאלו עליה הוראת הפסק.

איך יסמוך על הרב דבית ההוראה כשיש גדול החולק עליו

יא) ויש להוסיף שאף שבדברי הריטב"א שם מוזכר שזה שיכול לשמוע ולקבל את הפסק של הרב המתיר לגבי החתיכה, זה דוקא כששני הרבנים הם שקולים, אך כשאחד מהם גדול יעשה כדבריו (והלא בבית הוראה נמצאים רבנים שיש

השלמה לענין נידון ההלכה שבנשמ"ח עש"ק שמות

(בענין אמירת בור"נ על משקה ששותים לפני הסעודה)

ב' חילוקים בין משקין לאוכלים

[ב] ותי' הגר"ח"ה שצ"ל ששאני ליה להמ"ב בין משקין לאוכלים, שאף שקיי"ל שגם על משקין אין מברכין בתוך הסעודה כמו באוכלין, מ"מ היות דבמשקין ישנם דעות הגאונים שס"ל שמשקין שבתוך הסעודה אינם נפטרים בברכת המוציא חזי שיטתייהו לאצטרופי שלא לברך בור"נ על המשקין ששתה קודם הסעודה, (שלשיטתם כיון שברכת השתה שמברך קודם הסעודה פוטרת את המשקין שבתוך הסעודה מברכת שהכל, עי"ז נהיים גם המשקין שקודם הסעודה חלק מהסעודה ונפטרים בברכהמ"ז), משא"כ באוכלים שבתוך הסעודה שאין שום דעה שצריכים ברכה בתוך הסעודה, ע"כ בודאי שאינם מצטרפים עם האוכלים שלפני הסעודה.

עוד הוסיף מו"ר שליט"א שבמשקין יש גם צירוף נוסף, שהוא שיטת המ"ז ודעימיה (א"ר ועו"ת) שהבאנו בשבועות הקודמים שס"ל שמשקין שלפני הסעודה גוררין תאות האכילה וע"כ הם חלק מהסעודה, ואף שהמ"ב שם (בס"י קעד) אין מביא כלל את דעת המ"ז מ"מ חזי לאצטרופי לענין שלא לדחות לגבי המשקין את ספק המג"א הנ"ל (משא"כ לגבי אוכלים המשיביעים שלפני הסעודה שאין גוררים תאות האכילה פוסק להכריע ולדחות ספק המג"א דאף באוכל האוכלים גם בתוך הסעודה יברך בור"נ על מה שאכל קודם הסעודה).

שיטות נוספות שס"ל לחלק בענין זה בין שבת לחול

[ג] עוד נוסף שמש"כ בנשמ"ח הנ"ל (עש"ק פר' שמות עניני הלכה אות יג) שהערוה"ש הוא הפוסק היחיד שמחלק בענין זה בין ימות החול לשב"ק, הנה מצאנו אח"כ בספר ישועות

הסתירה בדברי המ"ב בין משקין שלפני הסעודה לבין אוכלים שלפני הסעודה

[א] בקשר למה שהארכנו שהשותה משקין לפני הסעודה ויודע שישתה עוד משקין במשך הסעודה, אין לו לברך בור"נ מחמת ספק המג"א בזה (המובא בביאור"ל סי' קעד) וסב"ל, הרי יש לציין עוד מה שהקשה הגרי"ל שליט"א סתירה בענין זה, ממש"כ המ"ב (סי' קעו ס"ק ב' אות ב) שמותר לאכול קודם הסעודה דברים שא"צ ברכה עליהם בתוך הסעודה כגון מיני לפתן ופרי אדמה שקורין ערד עפ"ל ואפי' שרוצה לאכול דברים אלו גם בתוך הסעודה מ"מ היות שמה שאוכל בתוך הסעודה אין צריך כלל ברכה שנפטרים בברכת המוציא א"כ אין להם שייכות עם מה שאוכל קודם הסעודה, וע"כ יכול לאכול מהם קודם הסעודה כזית וצריך לברך עליהם בורא נפשות, ומציין בזה בשעה"צ (סק"ח) שחולק בזה על החי"א שהעתיק דבר זה בספיקא (שהוא ספיקא דהמג"א הנ"ל שהזכיר הביאור"ל בס"י קעד לענין השותה משקין בתוך הסעודה), שע"כ מסיק החי"א שלא יאכל קודם הסעודה כי אם פחות מכזית, והשעה"צ דוחה את דברי החי"א ופושט את הספק המג"א לקולא שיכול לאכול קודם הסעודה אף כזית אף שיוודע שיאכל עוד ממאכלים אלו בתוך הסעודה, וא"כ צ"ע מאי שנא לענין משקין קודם הסעודה שמשמע מדברי הביאור"ל בס"י קעד שהושש לספיקא דהמג"א (וכמש"כ שם שכן מדויק גם מהמ"ב סי' קעד סק"ה) שע"כ אין לברך בור"נ כשתה רביעית קודם הסעודה אם שותה מהמשקין בתוך הסעודה, והלא גם משקין א"צ ברכה בתוך הסעודה כמו מיני לפתן וער"ד עפ"ל הנ"ל.

חכמה (מבעל מסגרת השולחן להג"ר חיים ישעי' הכהן זצ"ל על ספר קיצור שו"ע, סי' למ, חוסן ישועות הערה ט) שמוציין שם לשיטה זו בשם ספר שושנת המלך (הלכות ברכות סעי' ב) בשם שו"ת פעולת צדיק (ח"ב סי' רפג) "דבשבת ויום טוב שמקדשין, ואחר כך מביאין פירות, דהקידוש הוי התחלת הסעודה, ואפילו שאינם באים בתוך הסעודה ואינם באים לגרור כו' מכל מקום א"צ לברך עליהם ברכה אחרונה דברכת המזון פוטרתן עכ"ד, ונראה דגם בכסנין דעתו שלא לברך על המחיה, ולסמוך על ברכת המזון מטעם שכתב דהקידוש הוי התחלת הסעודה". (עכ"ל הרב חיים ישעי' הכהן), וכן מצאנו עוד בפסק"ת שמביא (סי'

קעו הערה 23), גם בשם תורת חיים (סופר) שם"ל גם כן לחילוק זה, וא"כ שיטה זו אינה יחידאה, ובפרט כמש"כ שם שכן היה מנהג צדיקים מתלמידי בעש"ט הק' בשב"ק לעשות סעודה אחר קידושא רבא ולאכול בה מיני קוגל ומשקין וכו' קודם נט"י, ולא לברך אחריהם ברכה אחרונה ולפטור הכל בברכהמ"ז, (כמובא בשם השר שלום מבעלזא ותלמידו הר"ש מקאמינקא זי"ע שצינו שם), וכן ציין והביא מנהג זה בספר 'מחשבות בעצה' (סי' יג), כמו שהבאנו שם, (שפירש ויישב עפ"י את סתירת דברי האריז"ל בענין זה, שבהדא דוכתא איירי בימות החול ובאיך דוכתא בשב"ק).

חיי מוהר"ן

אות קבוא

(מקום לידתו וישיבתו אות יב)

עוד קושיא אחת ("איז נאך אקשיא"). כלומר, שאינו רוצה לתרץ ולומר הטעם, רק באומר שכלא זה יש כמה קושיות עליו, ויהיה עוד קושיא זו גם כן מה שהוא מקפיד מאד להיות אצלו על ראש השנה יותר משאר כל הצדיקים, כי אף על פי שאצל כל הצדיקים היו נוסעים על ראש השנה, אבל שום אחד מהם לא הקפיד ולא הזהיר כל כך כמותו. ועוד מבאר במקום אחר מה שצוה לעשות ברוז וכו',

ביאור ב' הכרוזים שצוה רביז"ל לעשות

[א] חנה בחיי"מ (סי' תג) מובא הנוסח שהזהיר לעשות ברוז "שכל מי שסר למשמעתו ומקורב אליו יהיה על ר"ה אצלו לא יחסר איש", (ושם לא מובא שהצווי על עשיית ברוז היה בער"ה האחרון), אך הגה"צ הר"א שטרינהארץ זצ"ל היה לו בקבלה בע"פ מזקיננו מוהרנ"ת זי"ע שבשנה האחרונה צוה רבינו לעשות ברוז יותר בתוקף, שכל מי שמאמין בהשיות ורוצה להיות איש כשר שיבא אליו לר"ה, ולגירסא זו הרי בשנה האחרונה הוסיף רבינו לעשות ברוז להביא לר"ה אף את מי שעדיין אינו סר למשמעתו ואינו מקורב אליו, נולפי המובא ומובן מדברי הר"א שטרינהארץ שהכרוז שהורה לעשות בער"ה האחרון היה שכל אחד כשישוב לביתו יעשה הכרוז לגבי השנים הבאות כשיעלה רביז"ל לגנזי מרומים (כמו שאמר אז

דרבינו היה להיות אצלו על ראש השנה ועל שבת חנוכה ועל חג השבועות, ובאלו השלשה זמנים היינו אצלו תמיד, מיום שקבע דירתו פה ברסלב. והיה מצוה ומזהיר להיות אצלו באלו השלשה זמנים, והיה תמיד אומר תורה נפלאה באריכות גדולה באלו הזמנים, היינו בראש השנה היה אומר התורה בין השמשות בין יום ראשון לשני, והתחיל בין השמשות ונכנס הרבה לתוך ליל שני של ראש השנה, ובשבת חנוכה אמר התורה בסעדה שלישית, ובשבועות היה אומר גם כן כמו בראש השנה, בין השמשות של יום שני דשבועות ונכנס הרבה לתוך ליל שני. אך ביותר ויותר הזהיר להיות אצלו על ראש השנה ואמר, שעל ראש השנה הוא רוצה שיהיו כל אנשי שלומנו כולם כאחד אצלו, איש לא יהיה נעדר, וגדל האזהרה שהזהיר להיות אצלו על ראש השנה אין לשער. והכפיל באזהרה זו כמה פעמים, ואמר, שכל ענינו הוא ראש השנה. גם בראש השנה האחרון באומין דיבר עמנו גם כן מזה, מעלת מי שזוכה להיות אצלו על ראש השנה, ואמר בזו הלשון, מה אומר לכם, אין דבר גדול מזה. ובלשון אשכנז, "וואס זאל איך איך זאגן, קיין גרעסירס דער פון איז ניט דא". ואמר, ואם אצל הצדיקים אחרים אינו כל כך חיוב להיות אצלם דייקא על ראש השנה, יקשה עלי

א. נאמר ליל וערש"ק פר' ויגש תשע"ז.

היינו זוכים לשמוע מפיו תורה נפלאה, לפעמים בליל שבת קודש ולפעמים בשבת בבוקר ולפעמים במוצאי שבת אחר הבדלה ולפעמים בימי החול. וכמה פעמים נזדמן, שמתוך שיחתו שהיה משיח ומספר עמנו הרבה מעסקי העולם והיינו מדברים עמו כל מה שנזדמן לתוך פינו, ואחר כך זכינו לשמוע ממנו תורה הרבה, והתורה היתה מעין כל השיחות שסיפרנו עמו, וזה היה שכיח מאד, עד שהתחלנו להכיר בעינינו ממש, שכל שיחתו היא כולה תורה, וכל פעם שהיינו מטים אזנינו היטב לשיחתו הקדושה, היינו שומעים שכל דבוריו הם תורה נפלאה, עד שהתחלנו לכתוב כמה שיחות שלו, אבל לא נכתב חלק מאלף ורבעה. אשרי העת, אשרי השעה, אשרי הרגע, שזכינו לעמוד לפניו לשמוע הכל פיו הקדוש. מי יתן לנו עכשיו שעה כזו, היינו מתגלגלים אלפים פרסאות בעפר כדי לזכות לבוא לפניו לשמוע הכל פיו הקדוש העולה על כל הקדושות.

יוסף ויהודה – תורת ושיחות הצדיק

ג] הנה בפרשתינו (פר' ויגש) חזינן שיש עבודת יהודה, ויש עבודת יוסף הצדיק, ומבואר מבצל התניא זי"ע (תורה אור בסוף הפרשה) שענין דיוסח"צ הוא בבחי' אמירת הדברי תורה של הצדיק, [שיש בהם ענין החוספה שהוא ענין החידו"ת שמהדש הצדיק בתורה תמיד], וי"ל דענין יהודה מרמז על השיחות שבעניני העולם של הצדיק [כידוע דיהודה בבחי' ספי' המלכות שבבחי' עולם העשיה], ובענינו למשל הרי ספה"ק ליקו"מ הם הדב"ת של הצדיק, ואילו כאן בספה"ק חיי מוהר"ן מובאים הרבה משיחותיו ומעשיותיו של הצדיק, ויש לחקור היכן מתגלה יותר הענין של הצדיק, ובפשטות הרי ידוע שבתחילה נתגלתה המלכות יותר אצל יוסה"צ, שמלך על כל אחיו הק', וכן שאול המלך מלך לפני דהע"ה, שזה מרמז

שבדעתו לעולם גבוה, ואף משם ואף מהיכל קן ציפור ירד להשתתף בקיבוץ דר"ה, א"ש שרצה שלאחר פטירתו יבואו לציונו הק' אף אלו שלא היו מקורבים אליו ולא היו סרים למשמעתו בחייו].

ואמר אז, שכל מי שזוכה להיות אצלו על ראש השנה, ראוי לו לשמוח מאד, אכלו מעדנים וכו'. ועוד שלש פעמים בשנה אמר תורה בקביעות, היינו שהיה נוסע לטשערין ולטיראויצע פעם אחת בחורף וישב שם על השלש סעודות ואמר שתי פעמים תורה, היינו בשבת שירה ועוד איזה שבת, וגם בקיץ היה נוסע לשם, אבל לא אמר תורה רק פעם אחת בטשערין בשבת נחמו. כלל הדבר, שאלו שש פעמים הנ"ל, היינו שלש פעמים בביתו ושלש פעמים בדרך, היה אומר תורה בקביעות, וחזן מזה לא היה לו שום קביעות לאמירת תורה, כי לא היה יושב עמנו על הסעודה שלישית כלל, רק באלו השבתות הנ"ל, אבל בכל השנה היה יושב תמיד בסעודה שלישית בחדרו לבדו.

מנהג כמה מהצדיקים בסעודה שלישית

ב] וכן היה גם המנהג אצל המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע לישב לבדו בסעודה שלישית (שלא כדרך רבו הבעש"ט הק' שהידש לישב בסעודה שלישית עם הציבור), וכן נהג גם נכדו הרה"ק מרוזין זי"ע ועוד מתלמידי בעש"ט (והיו כאלו שהיו מתחילים את הסעודה שלישית בחדרם לבד, ואח"כ יצאו להמשיך הסעודה עם הציבור), ויש לציין עוד מה ששמענו מהגה"צ הרננ"ד ק שליט"א (ואינו ידוע אם כתוב זאת להדיא או שקיבל כן בקבלה), שגם חלק מהתפילות הקבועות היה דרך רביז"ל להתפלל לבדו בחדרו, וצריך בירור בזה.

רק אף על פי כן שמענו ממנו תורה הרבה גם בכל השנה, רק שלא היה קביעות וזמן לזה, רק בכל עת שנזדמן שזכנו השם יתברך,

שבתחילה מתגלה הצדיק ע"י דברי תורתו, אמנם ידוע דלבסוף נשאר עיקר המלכות אצל יהודה,

והנמשל בענינינו, שבאמת השיחות של הצדיק הם דברים גדולים מאוד, וכמו שאמר רביז"ל (חיי"מ אות שנה) שבכל שיחה ושיחה שמדבר יכולים להיות איש כשר מופלג כמו שהוא רוצה, ובאמת רצה רביז"ל מאוד שנזכה לכבד את השיחות הקדושות ששמענו ממנו כמשי"כ מוהרנ"ת כאן, שכל שיחותיו היו תורה נפלאה [כמשי"כ במקו"א ששיחות של הצדיק בעניני העולם הם בבחי' תורה דא"ק הירד להבי"ע].

[ואכ"מ לבאר ג' המדרגות הראשונות], (ד) הבעש"ט הק' שגילה האור של היסוד, שהוא האור של עבודת היהודים הק' בכל עניני עוה"ז שגילה רבינו הבעש"ט (שהוא האור של היסוד דאחיד בשמיא וארעא), (ה) ואח"כ רביה"ק חליקו"מ, שגילה את ההבל היוצא מפי היסוד כנ"ל. וכיון שענין רביז"ל הוא ענין גילוי ההבל ע"כ עיקר עסקו לגלות מעלת הדיבור דקדושה שהוא ענין ההתבודדות והשיחה בפה להש"י (וכן מרומז בענין ההבל ענין מעלת השיחות הפשוטות שכביכול נראים כהבל בעלמא).

ענין החיבור דהתורות עם השיחות והמעשיות

דהצדיק

ה] אך באמת שבתוך ההבל של הצדיק כלולה גם התורה של הצדיק, שהוא אור היסוד, ויש בזה בחי' תקרובתא מלכא במלכא, שהוא ענין דהחיבור של התורה של הצדיק עם השיחות והמעשיות שהיו אצל הצדיק, וזה בבחי' מה שעשו הגה"ק הר"נ מטשעהרין וכן הרה"ק הר"א שטרינהארץ זי"ע שהיכרו את התורות שבליקו"מ עם המעשיות והשיחות הקשורות לאלו התורות, (כנדפס בספר מגיד שיחות ובספר טובות זכרונות, וכן מובא בתחי' ספה"ק חיי"מ מענין השיחות והסיפורים וענינים שהיו אצל כל תורה), וכשעושים חיבור זה ומצרפים השיחות להתורות הרי זה כמו שנותנים ניקוד לאותיות, ומתגלה האור והלב שיש בתוך התיבות של התורות, ונעשה התורה מאירה באור

ה' המקומות שמתגלה בהם משרע"ה

ד] ומשי"כ כאן מוהרנ"ת שמשתוקק להתגלגל אלפי פרסאות בעפר כדי לזכות לבא לפניו לשמוע הבל פיו קדוש, הרי יש לציין בזה משי"כ רבינו האריז"ל (שער הכללים דף ט) שמשרע"ה מתגלה בחמשה מקומות א, בדעת ב, מגרון עד החזה, ג, מחזה עד הטבור, ד, ביסוד, ה, ההבל שיוצא מפי היסוד. וביארנו במקו"א שה' מקומות אלו של התגלות משרע"ה הם נגד חמשה יחידי הדורות שיש בהם התגלות והארת נשמת משרע"ה.

א) אבי הנביאים משרע"ה בן עמרם שהתגלה בספי' הדעת, (ב) אדונינו רשב"י שמקום גילוי מוהרנ"ת עד החזה, (ג) האר"י הק' מחזה עד הטבור

ב. ז"ל שם, ואמר רבנו זכרוננו לברכה בפרוש, שבכל שיחה ושיחה שהיה משיח ומדבר עמנו, יכולים להיות על ידה איש כשר, ואפילו צדיק גמור כל ימי חייו כמו שאני רוצה ("אזוי וויא איך מיין איין גוטער יוד") אם ירצה לילך עמה לקיים כפי שיחתו הקדושה. ומי שזכה לשמוע שיחתו הקדושה מפיו הקדוש, הוא יודע זאת באמת ובברור, וגם אפילו עכשיו, כשלומדין דבריו הקדושים, יש להם גם כן כח גדול לעורר להשם יתברך לזכות לדרכי ה' באמת למי שישים לבו היטב לדבריו ולשיחותיו הקדושים הנאמרים בזה הספר ובשאר ספריו הקדושים, כי כל שיחה שלו היא התעוררות נפלא ונורא מאד ודרך ישרה ונכונה מאד לעבודת השם יתברך לכל אחד לפי מדרגתו, יהיה באיזה מדרגה שיהיה. אפילו מי שהוא במדרגה עליונה מאד, יכול לקבל דרך ישרה ועצות נפלאות מכל שיחה ושיחה שלו, וכן להפך, מי שהוא בתכלית מדרגה התחתונה חס ושלום, באיזה מקום שהוא, יכול לקבל דרך ישרה ועצות נכונות מכל שיחה ושיחה שלו למלט נפשו מני שחת ולשוב אל השם באמת, אם ישים לבו לדבריו היטב ויקיים אותם באמת ובתמימות בלי שום חכמות. אשרי מי שיאחז בהם. ע"כ.

וזה מועיל להשגה. שאף שהשיחה היא בבחי' המלכות שלמטה מהתורה, מ"מ כשמתחבר השיחה להתורה נעשה מלכות עטרת בעלה שמשפיעה אור וחיות לכל התורה, ואפי' למי שלא הכיר וראה את הצדיק מ"מ ע"י שקוראים מעשיותיו ושיחותיו מתחילים להכיר בהעלם את הצדיק, וזה בבחי' 'ויגש אליו יהודה' – תקרובתא מלכא במלכא, שהשיחות דייקא הם מגלים פנים אחרים וחדשים בכל התורה, שנעשה חיבור ויחוד דיהודה ויוסף ואז כל התורה מקבלת חיות חדשה לגמרי. והש"י יעזור שנזכה להיות מקושרים להצדיק באמת שיקשר אותנו באמת להש"י אכ"ר.

אחר לגמרי, וזהו בסוד של אשת חיל עטרת בעלה, (שהמלכות שהיא בבחי' השיחות והמעשיות, מעטרת להתורה כמו אשת חיל המעטרת לבעלה).

עי"ז זוכה שיחא בעל השמועה עומד לנגדו

[ו] ובירושלמי (קידושין פ"א ה"ז) מובא שכשאדם לומד צריך שיראה כאילו בעל השמועה עומד כנגדו, וע"י שיצייר ויחשוב במחשבתו כאילו בעל השמועה עומד לנגדו, הר"ז סגולה לזכרון ולהשגה, ולזה מועיל השיחה שמסביב לכל תורה, שע"ז מתחיל לראות את בעל השמועה עומד לנגדו, ומרגיש את בחי' התנוצצות החזיון הרוחני שיש בכל תורה,

